

SLOVENEK

Velja po pošti:
 za celo leto naprej K 26.—
 za pol leta " " 13.—
 za četrt leta " " 6.50
 za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
 za celo leto naprej K 22.40
 za pol leta " " 11.20
 za četrt leta " " 5.60
 za en mesec " " 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.
 Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
 Enostop. petitvrsta (72 mm):
 za enkrat 13 h
 za dvakrat 11 "
 za trikrat 9 "
 za več ko trikrat . . . 8 "
 V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
 vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Skrajna napetost.

Danes je položaj vsaj v enem oziru čisto jase: Srbski krogi v Belgradu so kričali, da kaj dosežejo, resnične vojske se pa strašno boje. Rusija in Anglija sta zdaj oficijelno pozvali srbsko vlado, naj opusti vsakršno provokacijo, v Belgradu pa so postali ob vesti, da so avstrijski vojaki nekje prekorali mejo, tako nervozni in so tako izgubili glavo, da so poslali proti Groki in polk vojakov, ko so pa vprašali, zakaj, niso vedeli. Srbska vlada celo hiti oficijelno zatrjevati svojo korektnost in kaznuje celo uradnike, ki trpe demonstracije proti Avstriji! Poročila pravijo glede na najnovejšo

miroljubnost Srbije:

Belgrad, 3. nov. (Uradno.) Srbska vlada izjavlja, da se vzlic razburjenju javnega mnenja, ki je sicer popolnoma razumljivo, Srbija popolnoma korektno obnaša, pričakuje pa od velesil, da bodo nasprotni njenim zahtevam pravične.

Strah pred avstrijsko vojsko.

Belgrad, 3. nov. Korak ruskega in angleškega poslanika, o katerem ljudstvo ni jasno vedelo, kaj pomeni, je prebivalstvo neznanosno razburilo. Vsi so mislili, da se bliža avstrijska vojska. Širile so se različne vesti; med drugim, da so Črnogorci pogнали v zrak neko avstrijsko trdnjavo. Nato so dobili 1 polk pelote, dva eskadrona konjenišva in 1 baterija povelje, da odkorakajo proti Groki. Nihče ni vedel, kam in zakaj vojaki korakajo. Zato je vlada izdala pozneje komunike, v katerem pravi, da so vojaki odšli vsled velikega razburjenja, ki vlada po deželii, da ga pomirijo (!).

Plevlje, 3. nov. Neki grof O., katerega so na meji Srbi prijeli, pa potem izpustili in posvarili, naj ne hodi okoli meje, poroča, da je na meji Sandžaka veliko srbskega vojaštva.

LISTER.

Otok zakladov.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Prevel J. M. (Dalje.)

»Tako je!« je rekel zdravnik. »Sedaj vidiš, kaj se pravi biti popotnik. Da! In vsote postajajo vedno večje, kakor vidite, ko je stopal višje v službi.«

Malo drugega se je nahajalo v knjižici kakor nekoliko zapiskov o legi krajev na praznih listih proti koncu in tabela za preračunavanje angleškega, francoskega in španskega denarja na skupno vrednost.

»Varčen človek!« je vzkliknil zdravnik. »Tega se ni moglo prevariti.«

»Sedaj pa,« je rekel mirovni sodnik, »drugo stvar.«

Papir je bil na več mestih zapečaten z naprstnikom kot pečatom, morebiti z ravno istim naprstnikom, ki sem ga jaz našel v kapitanovem žepu. Zdravnik je z največjo skrbnostjo odprl pečate in iz zavoja je padel zemljevid nekega otoka, z zemljepisno dolžino in širino, globočino vode, imeni gričev in zalivov, večjih in manjših, in vsako podrobnostjo, ki bi se jo utegnilo potrebovati, ako se je hotelo ob njegovem obrežju varno zasidrati ladijo. Bil je kakih devet milj dolg in pet širok; imel je obliko, bi skoro dejal, kakor po konci sto-

Večkokretna Srbija.
 Belgrad, 3. nov. Vlada je okroglega prefekta v Semendriji, Atanasčkoviča, vpokojila, ker v nedeljo ni preprečil demonstracije proti avstro-ogrskemu konzulatu.

Srbski atentat na donavske monitorje.
 Budimpešta, 3. nov. 2. t. m. je srbski kmet Malušević iz Negotina ponoči pjalval, opremljen z ekrasitnimi bombami, proti monitorjem, ki so vsidrani pred Zemunom. Straža ga je kmalu zapazila ter sporočila poveljniku. Štirje pomoščaki so tiho poskočili v vodo, moža obkličili in ga prijeli ravno, ko je hotel bomba pritrčiti na eno izmed bojnih ladij. Mož se je hrabro branil. Bombe so bile take, da bi bile lahko vse ladje pokončale. Kapitanu je dejal, da ga hudo boli, ker so »Švabi« Bosno Srbom »ukradli«. Za življenje da mu ni dosti mar, naj napravijo z njim kar hočejo. Poslali so ga vklenjenega v Petrov Varadin, kjer ga ne čaka baš mila usoda.

Skrajna napetost. — Avstrija pripravljena. Srbija nervozna.

Budimpešta, 3. nov. Uradnikom bosanskih železnic se je dopust ustavil. Nihče med uradnimi urami urada ne sme zapustiti; prebivališče mora oblasti biti znano. Sanitetnih vozov se ne sme rabiiti, ker so izključno za vojne namene. V Brod je dospelo 30 vagonov topov in municije. Za železniške stražnike se izdeluje posebni vojni statut.

Belgrad, 3. nov. Danes zboruje skupščina v tajni seji. Sklepalo se bo o tem, ali naj se rezidenca prenese iz Belgrada v notranjost dežele.

Odkod vse to? To nam razlagajo ponižni uspehi kraljeviča v Peterburgu.

London, 3. nov. »Daily Mail« poroča, da se je srbski kraljevič o uspehih svoje poti v Peterburg zelo povojno izrazil in da se je Srbom svetovalo, naj bodo mirni. Pristavil pa je takoj, da bo Srbija, ako konferenca ne bo zanjo ugodna, na svojo roko postopala; molče ne bomo šli v grob! Razvidno je torej, da Izvoljski kraljeviču in Pašiču ni ravno bedočnosti naslikal preroznato.

Kaj pa Rusija? »Novo Vreme« proti Srbiji.

Znani Menšikov piše namreč v »Novem Vremenu«, da Rusija proti aneksiji Bosne more protestirati le, ako je pripravljena na vojsko. Rusija pa vojske noče. Vsaka provokacija bi škodovala Slovanstvu.

Protest proti aneksiji je Pašičevo dete.
 ne pa Izvoljskega. Izvoljski je pač govoril v Peterburgu, da bo protestiral, toda govorjenje Izvoljskega pomeni le grožnjo in pritisk na Avstrijo, ki se pa tega ne bo ustrašila. Izvoljski se je iz Pariza in Beroлина vrnil v Rusijo do kosti biamiran, zato skuša svoje dplomatiške poraze popraviti z radikalnimi čenčami. Poslal je pa avstrijskemu zunanjemu uradu 2. t. m. zvečer medlo in neodložno

vabilo in program konference, v katerem o protestu proti aneksiji ni govora, ampak le zelo dvoumno fiksira za program

Dunaj, 3. nov. 1. Aneksija Bosne; 2. neodvisnost Bolgarije; 3. Ugodnosti ki se bi naj Srbiji in Črnogori dovolile; 4. odprava kapitulacij in tujih poštnih uradov v Turčiji.

Dunaj, 3. nov. Med Avstrijo in Rusijo se glede na predloženi program vrše pogajanja. Dunajski politiški krogi že zdaj izjavljajo, da je stališče Avstrije neomajno. Avstriji ni nič mar, ako se konferenca razbije. Dosegla bo s Turčijo sporazum, če bi pa morda tudi v Carigradu postal trdovratni, Avstriji tudi na tem ni veliko. Sicer pa se bodo pogajanja s Turčijo kmalu začela. **Bosna ostane avstrijska, Srbija pa od Avstrije ne dobi nobenih kompenzacij.**

Anglija roti na mir. — Car.

London, 3. nov. »Times« povdarja, da ni verojetno, da bi Rusija proti aneksiji protestirala, ker bi le s pomočjo vojske bilo mogoče Avstriji Bosno vzeti, vojske pa ne želi ne Rusija ne nobena druga velesila. »Times« pozivljajo cesarja Franca Jožefa, naj bo nekoliko bolj odjenljiv, ker si tudi on čisto gotovo ne želi vojske.

Peterburg, 3. nov. Car je avstro-ogrškega poslanika grofa Berentolda sprejel v avdijenci. Avdijenca je bila zelo prisrčna. Car je naznanil, da bo cesarju

Franco Jožefu odgovoril na njegovo lastnoročno pismo. Iz carjevega odgovora se bo šele položaj razjasnil.

Došla pa je iz Pariza tudi vest, da je dr. Milovanovičeva misija v Parizu popolnoma pogorela.

Pariz, 3. nov. »Temps« poroča, da so v Parizu na merodajnem mestu srbskemu ministru za zunanje zadeve dejali, da o kakih teritorialnih kompenzacijah za Srbijo ni govora. Srbski državniki naj javno mnenje doma pomirijo, da prijatelji Srbije ne bodo enkrat naveščani in opustili svojo namero, dovoliti Srbiji dalekosežne gospodarske dobrine.

Ta vest bo pač v Belgradu vplivala kakor bomba. Morda bodo prišli ondi vendar do spoznanja, da se veselile zaradi srbskih zahtev ne bodo dale zapeljati v evropsko vojsko in da bo Srbija čisto izolirana, ako bo rovala dalje.

Poročati je še o

Homatijah v Turčiji.

Mladoturki stražijo sultanovo palačo. Pred Jildizom stoji namreč več bojnih ladij z nabasanimi topovi. Generala 2. divizije, ki je v Jildizu, so odstavili. — Albanci se pripravljajo na krvav boj s Srbi, ako bi ti hoteli vdreti v Sandžak. — Na bolgarsko-turški meji se vrše poboji med vojaki in bandami, ki so celo en železniški most razstrelile v zrak. Proti Avstriji se v Turčiji nič večne demonstrira. Hujšaki so utihnilii. — Na črnogorski meji zelo vre. Ljudstvo se oborožuje. — Rusija mobilizuje baje odeske, kievške in peterburške polke. — Baje plovejo tuje ladje okoli vhoda v Bospor ter razsvetljujejo z reflektorji črnomoško obal.

Občinski svet Ljubljanski.

V Ljubljani, 3. nov. 1908.
 Predseduje župan Ivan Hribar, ki konstatuje sklepčnost ter otvori sejo ob četrt na šest. Naznani opravičbe dveh odsotnih občinskih svetnikov ter imenuje overovatelje zapisnika.
 Med naznanili predsedstva se nahaja zahvala za sprejem slovenskih časnikarjev ob kongresu v Ljubljani, nadalje izjave sozolja za 20. september od treh slovenskih društev v Ameriki in treh slovenskih županstev.

Drugi del. Ladijin kuhar. VII. Poglavlje. Jaz grem v Bristol.

Dalj časa je trajalo, kakor si je domišljjal mirovni sodnik, predno smo bili pripravljani za morje, in nobenega naših prvotnih načrtov — niti onega dr. Liveseya, da bi imel mene poleg sebe — nismo mogli izvršiti, kakor smo nameravali. Zdravnik se je moral podati v London, da poišče drugega zdravnika, ki bi prevzel njegovo mesto, sodnik je imel polne roke dela v Bristolu, jaz pa sem živel gori v Hallu pod nadzorstvom varuha lova, starega Redrutha, skoro kot jetnik, vendar poln sanj o morju in najbolj mikavnih nad na tuje otoke in doživljaje. Ure dolgo sem zamišljeval sede na zemljevidom in pre-mišljeval vse podrobnosti, katerih sem se dobro spominjal. Sedeč pri ognju v hišnikovi sobi sem se v svoji domišljiji bližal temu otoku od vsake mogoče strani; preiskal sem vsak oral njegove površine, sem tisočkrat splezal na oni visoki grič, ki ga imenujejo »Spyglass« (Daljnogled) in vžival z njegovega vrha najčarobnejši in najlepši razgled. Včasih je na otoku kar mr-golelo živjakov, s katerimi smo se bojevali; včasih je bil zopet poln nevarnih živali, ki so nas zasledovale; vendar se pa v vsej moji domšljiji ni zgodilo ničesar tako čudnega in neprijetnega, kakor so bili naši resnični doživljaji.

ječ debel zmaj, ter je imel dve zavarovani luki, v sredi pa se je nahajal grič, zaznamovan z imenom »Spyglass« (Daljnogled). Nahajalo se je tudi nekoliko dodatkov iz poznejših časov, predvsem pa trije križi z rudečim črnolom — dva na severni strani otoka, eden na jugozapadni, in poleg tega poslednjega napisane z istim rudečim črnolom in z majhno, lično pisavo, zelo različno od kapitanovih ležečih črk, te-le besede: »Večji del zaklada tukaj.«

Zadaj na drugi strani je ista roka napisala sledeče nadaljne opazke:

»Visoko drevo, greben Daljnogleda, eno točko od SSJ proti S.«

»Skeleton Island — Otok okostja, IJI proti I.«

»Deset čevljev.«

»Srebro v paličicah se nahaja v severnem skrivališču; najdeš ga na strmini vzhodnega malega griča, deset nitij južno od črne skale z znamenjem na njej.«

»Orožje se lahko najde, v peščenem griču; S točka severnega malega zaliva, I in eno četrtino S.«

»I. F.«
 To je bilo vse; vendar je navdajalo mirovnega sodnika in dr. Liveseya z velikim veseljem, kakor je tudi bilo kratko in meni nerazumljivo.
 »Livesey,« je rekel mirovni sodnik, na mestu zapustiš svojo borno prakso. Jutri odidem v Bristol. Tekom treh tednov — dveh tednov! — deset dni — bodemo imeli najboljšo ladijo, gospod, in najbolj

izbrane mornarje na Angleškem. Ti boš imeniten kabinski deček, Jakec. Vi, Livesey, ste ladijin zdravnik, jaz pa admiral. Seboj vzamemo tudi može kakor so Redruth, Joyce in Hunter. Imeli bomo ugodne vetrove, hitro vožnjo in niti najmanjše težave najti kraj in denarja na kupe — da se bomo valjali v njem — se igrali z njim vse čase pozneje.«

»Trelawney«, je rekel zdravnik, »jaz grem z vami, in jaz sem porok za to, da se vse dobro izteče, in Jakec tudi, in delati bomo čast podjetju. Samo en človek je, ki se ga bojim!«

»In kedo je to?« je zavpil sodnik. »Imenujte mi tega psa, gospod!«

»Vi sami,« je odgovoril zdravnik, »kajti vi ne morete brzdati svojega jezika. Mi nismo edini, ki vemo o tem papirju. Oni ljudje, ki so v današnji noči napadli gostilno — drzni, obupni ljudje gotovo — in drugi, ki so ostali na ladiji, in še več drugih, to smem reči, ne daleč proč, so vsi popolnoma prepričani, da pridejo do tega denarja. Nikdo izmed nas ne sme biti sam, dokler nismo na morju. Jakec in jaz ostaneva med tem časom skupaj; vi pa vzemite Hunterja in Joyca, ko se podaste v Bristol; pred vsem pa: nikdo ne sme ziniti besedice o tem, kar smo našli.«

»Livesey,« je odvrnil mirovni sodnik, »vi imate vedno prav. Jaz bom molčal kakor grob.«

Sožaljni dopisi se shranijo v mestnem arhivu.

»Kranjska hranilnica«.

Župan naznanja, da je »Kranjska hranilnica« mestni občini sodnijsko odpovedala posojilo v znesku 21.400 kron, zemljiškopojizno zavarovano na hiši št. 155 Sv. Petra cesta. Ta hiša (Šincelejeva) je bila že obremenjena, ko jo je občina kupila. Predlaga, da se najame posjilo pri drugem zavodu.

Obč. svetnik dr. Triller izvaja v daljšem govoru, ki ga je večkrat prekinilo glasno odobravanje občinskih svetnikov, da občinski svet ne sme molče iti mimo tega koraka »Kranjske hranilnice«. Ker se je navdušenje domačih vlagateljev do tega zavoda ohladilo, moral je gledati, da pokrije nedostatek zadnjih tednov. Pot, ki jo je »Kranjska hranilnica« v to svrhu izbrala, je pa navadna politična demonstracija. Najprej je odpovedala slovenskim trgovcem in obrtnikom kredit v svojem kreditnem društvu. Namena, da bi dotičnike spravila v zadrego, ne doseže, ker bodo naši zavodi storili svojo dolžnost in ustanovi zlasti »Mestna hranilnica« lastno kreditno društvo; če je pa hotela s tem dokazati, da ji mrzi vse, kar je slovenskega, — ta namen je sijajno dosegla. Potem je začela odpovedovati hipotekarna posojila. Ni samo slučaj, da je ta usoda zadela odločne Slovence in zlasti naprednjake; »Kranjska hranilnica« izbira ljudi, katerim odpoveduje. Prišel je čas, da se jo opozori na § 17. njenih statutih, glasom katerih je obvezana nalagati denar vlagateljev v prvi vrsti na hipoteko na Kranjskem. Toda »Kranjska hranilnica« se že izpočetka ni dosti brigala za svoja pravila, marveč je zlasti na Dunaju, v Trstu, Opatiji itd. naložila več denarja nego tu na Kranjskem. Človek bi mislil, da bo »Kranjska hranilnica« sedaj, ko rabi denar, popravila svoje grehe ter najprej odpovedala izvenkranjska posojila. To se pa ni zgodilo, marveč Slovencem je hotela pokazati svoje nemške zobe. Na to ne smemo molčati. Opozoriti moramo vlado kot nadzorno oblast na § 17. statutih »Kranjske hranilnice«, ono vlado, ki je čutila potrebo, razglašati »Kranjsko hranilnico« kot največjo dobrotnico kranjske dežele. Dobrotniki niso nemški gospodje pri hranilnici, ampak slovenski vlagatelji. Ako je dala neznamen del svojih dobičkov za humanitarne namene, je storila le svojo dolžnost. Te neznamne darove pa je pošteno kompenzirala s tem, da je dajala ogromno večino dobička za pangermanske namene. tako da se jo po pravici imenuje edino trdnjavo Nemcev na Kranjskem. Ako vlada sedaj ne stori svoje dolžnosti kot nadzorna oblast, poklicalo se jo bo v deželnem zboru na odgovor tako na glas, da ji ne bo prijetno.

Odpoved posojila se vzame nato na znanje.

Ulični napisi.

Župan poroča o dopisu deželnega odbora, da je isti odbil pritožbo dr. Egerja in dr. proti sklepom občinskega sveta glede samoslovenskih uličnih napisov ter obeta, da se bo sedaj, ko je završen dolgotrajni boj, podvzval, da na ljubljanskih ulicah zablesté čimprej samoslovenski ulični napisi.

Ko se je prečital in odobril zapisnik zadnje seje, položil novi meščan g. Ales v roke županove svečano objlubo.

Dnevni red.

Občinski svetnik Milohnoja poroča o računskem sklepu mestnega loterijskega posojila in amortizacijskega zaklada ter mestnega zaklada pro 1907. Obe poročili sta bili sprejeti z dodatnim sklepom, da se bo od leta 1909. naprej računalo tujim občinam od predujemov na hiralskih stroških 5% obresti od dneva roka, ki jim je bil dovoljen za povračilo.

Občinski svetnik Knez poroča, da je sodišče občini ponudilo primerne prostore za obrtno sodišče proti letni najemini 500 kron. Ker ima občina po zakonu skrbeti za prostore in je ponudba ugodna, se ista sprejme.

Občinski svetnik dr. Oražen poroča v imenu policijskega odseka o prenosu tarife za ljubljanske izvoščake. Dnevno tarifo se zviša povprečno za 21 odstotkov, nočno za 40 do 42 odstotkov. Tarifa, ki je bila soglasno sprejeta, bo uradno razglašena in vsak izvošček jo bo moral meti v svojem vozu.

Poročilo istega odseka o ustanovitvi bolniške blagajne za posle se odloži z dnevnega reda.

Podžupan dr. vitez Bleiweis poroča o odločanju gasilnega in reševalnega društva. V tretjem četrtletju je nastopilo pri petih požarih in v 190 slučajih reševanja. Poročilo se je vzelo na znanje.

Na poročilo šolskega odseka (poročevallec občinske svetnik Dimnik) se zviša letna dotacija za mestni dekliški licej od 660 na 1000 kron in prispevek za tisk letnega poročila od 300 na 400 kron. — Dr.

Pavlu Pistotniku, ki poučuje 48 učenk v češčini — učitelja za italijanščino se ni moglo dobiti — se dovoli običajna nagrada po 12 kron za vsako uro na teden. Istotako prof. Alojziju Tavčarju, ki poučuje namesto prof. Novaka stenografijo, za 4 ure na teden. Telovadk je 66; zato se je moralo napraviti dva oddelka. Dovolj se ragraha po 10 kron na mesec za vsako tedensko uro.

»Mestna hranilnica«.

Občinski svetnik dr. Oražen vpraša predsednika, ali mu je znano, da je že pred dvema mesecema odstopil upravni svetnik »Mestne hranilnice«, Rohrman. Zakaj se v smislu točke 28. pravil in točke 3. izvrševalnih določb ni izvršila dopolnilna volitev, ki bi se morala vršiti takoj, ko je imenovan odstopil?

Župan pojasnjuje, da mu odstop upravnega svetnika Rohrmana ni bil znan, a da bo nemudoma ukrenil potrebno, da se volitev izvrši.

Za pokopališče pri Sv. Križu.

Podžupan dr. vitez Bleiweis poroča o žalostnem stanju novega pokopališča, kar se tiče nasadov.

Župan izjavlja, da opomni podjetništvo na prevzete dolžnosti v smislu stavbenega dovolila.

Sledi tajna seja.

Gospodarstvo.

+ Vipavski vinorejci so letos pridelali nenavadno veliko izvrstnega vina po novem francoskem načinu. Vino se mora glede na kakovost kosati z nižje - avstrijskimi. Toda marljivi vipavski vinogradniki so v veliki zadregi zaradi splošno dobre vinske letine in nizkih cen. Glavni, da skoraj edini dohodek vipavskega prebivalstva je vino, ki pa ga ne morejo hitro spraviti v denar. Večina nujno potrebuje denarja za davke in druge potrebščine, kupcev pa je razmerno malo. V tej sili so se včeraj teden zbrali v Vipavi vipavski župani, načelnik »Kmetijskega društva« g. Uršič, načelnik »Vipavske sadjerejske zadruge« g. Mercina in poslanec gospod Lavrenčič. Ustanovili so »Reklamni odbor«, ki naj bi storil primerne korake za prodajo vipavskih vin. Županstva prispevajo v ta skupni namen po 200 kron. V prvi vrsti hoče »Reklamni odbor« z inserati v raznih čeških in galških listih opozoriti na izvrstna vipavska vina, ki se dobivajo po 20—22 K hektoliter, postavljeno na kolodvor v Ajdovščini. Nastaviti hočejo tudi skupnega potnika, ki bi razpečeval vipavska vina po Češkem in drugod. Za reklamo in dobrega, izurjenega potnika pa je zopet treba denarja. Zato so tudi na shodu izbrali deputacijo, ki naj pri deželnem odboru in deželni viadi prosi primerne denarne podpore. Ta deputacija, gg. Lavrenčič, Mercina in Uršič so se minoli četrtek oglašili pri deželnem odboru in deželni vladi, kamor jih je spremljal tudi poslanec Žitnik. Dež. odbornik gospod dr. Lampe in gospod deželni predsednik baron Schwarz sta obljubila priporočati prošnji. Kakor čujemo, se je včeraj zopet zbral v Vipavi reklamni odbor, da sestavi prošnji na vlado in deželni odbor in inserate za liste ter se dogovori o skupnem potniku. Mi želimo vipavskim vinorejcem najboljši uspeh. Opozarjamo pa že sedaj merodajne kroge, da vinogradnikom ni še pomagano z velikanskimi kletmi, v katere bi spravili vino za boljše čase. Prvič je treba za kleti mnogo kapitala, še več pa za nakup vina, ki naj bi se spravilo. Obstoječi vinorejski zadrugi nimajo toliko prometne glavnice, da bi, recimo, kupile vsaj polovico vina. Zato morajo skrbeti za hitro in izdatno reklamo. Domači vinorjčki, napolnite svoje zaloge z izvrstnim Vipavcem!

KRIZA V KABINETU.

Baron Beck se pogovarja z voditelji strank o rekonstrukciji kabineta. Glavni vprašanji pri teh neobveznih pogovorih sta: 1. katere stranke pridejo v poštev in kako bi se naj razdelilo portfelje; 2. kakšne garancije bi stranke ponudile za delovanje parlamenta in pravočasno rešitev nujnih predlog. Nemci in vlada bi radi ohranili v ministrstvu Marcheta in Derschatto. Poslednji da bi najlažje izvedel poddržavljenje železnice, prvi pa neke težke točke naučnega resorta.

Dne 8. t. m. sprejme cesar barona Becka v advinciji. Ako bi češka ministra dotlej zahtevala rešitev svojih demisij, se odpove vse ministrstvo. Ako bo notranji položaj tedaj že jasen, predloži Beck cesarju novo listo. Če bi liste ne mogel sestaviti, bo predlagal, da se poveri sestava novega kabineta komu drugemu.

Razvoj notranjega položaja je odvisen od nastopa mladočehov, ki se bodo jutri v Pragi posvetovali o nadaljni taktiki. Večina jih je proti dosedanjemu koalicijskemu sistemu. Tudi izvrševalni odbor čeških strank bo imel jutri v Pragi sejo, ki se je udeležita minister Fiedler in Prašek. »Zeit« je mnenja, da mladočehi izstopijo iz zveze čeških strank.

Nemški krščanski socialci žele delaven parlament, stabilne razmere in narodno varstvo nemških manjšin, zlasti na Češkem. Uradniški kabinet perhoreščirajo.

Poljaki mislijo namesto dr. pl. Korytowskega kandidirati kot ministra poslanca Bilinskega, in sicer za železniški portfelj.

STRAŠNA BLAMAŽA ZA NEMŠKO ZUNANJO POLITIKO.

Berolin, 3. novembra. Vse je bilo zelo radovedno, kaj bo glasilo državnega kanclerja, »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« porekla na objavo nekega cesarjevega pgovora z nekim angleškim diplomatom, kar je zagledalo svetli dan v »Daily Telegraph.« (Cesar je tu odkril, da je svoj čas odbil ponudbo Francije in Rusije nastopiti ob priliki burske vojske proti Angliji in celo izdelal bojni načrt proti Burom). »Norddeutsche Allg. Ztg.« pa v svoji izdaji od 1. t. m. pojasnjuje, da je cesar, kar je hotel dati objaviti v »Daily Telegraph« preje pokazal državnemu kanclerju Bülowu, ta pa tega ni prebral in poslal zunanjemu uradu, odkoder se je stvar poslala angleškemu listu in obenem objavila naznanilo tega v uradni Wolffovi korespondenci. Državni kancler je zaradi tega, ko se je vsa evropska javnost zaradi cesarjevih izjav razburila, podal cesarju demisijo, ta je pa ni sprejel, s čimer je stvar poravnana. Ta demisiji se smatra za največje ubožnostno izpričevalo nemške zunanje vlade, ko se priznava, da kancler tako važne izjave ni bral. Če bi se bilo »Nordd. Allg. Ztg.« zlagala, bi se ne bilo veliko ugovarjalo. Resnica je najbrž ta, da cesar sploh kanclerju ni nič poslal, temveč podrejenim krogom kar ukazal, da preskrbe objavo njegovih odkritij v »Daily Telegraph«. Seveda je za cesarja značilno, da je prezl odgovorne faktorje in da si tudi ni bil v svesti, kakšno neumnost je s svojimi izjavami, ki njega samega najbolj kompromitujejo, napravil.

II. redni občni zbor »Društva notarskih kandidatov za graško nadsodišče«.

V soboto, dne 31. oktobra t. l. se je vršil v restavraciji »Narodnega doma« v Ljubljani drugi redni občni zbor »Društva notarskih kandidatov za graško nadsodišče« v Ljubljani.

Udeležba je bila častna. Prišli so člani iz naše ožje provincije ter celo iz Štajerske.

Predsednik dr. Krevel se je spominjal v svojem otvoritvenem nagovoru umrlega člana in odbornika Antona Tomiška ter mu govoril posmrtno. Smrt pokojnika je globoko pretresla kolege, ker jo je pospešila tragična usoda mlade, jedva poročene soproge. V znak sožalja so se dvignili zborovalci s sedežev.

Nato je omenil predsednik v kratkih besedah delovanje društva v preteklem letniku ter prepustil obširnejše poročilo o tem delovanju tovarišu tajniku.

Tajnik Kersnik je poročal med drugim, da je vodilo društvo, ki je šlo v zadnjem letu 24 članov, tudi v tem letu pred vsem stremenje, da izpolni po možnosti kardinalne zahteve § 2. društvenih pravil, da štiti vsestransko stanovske koristi. Društvu se je posrečilo izposlovati v notarskih pisarnah na Kranjskem obligaten popolen nedeljski počitek. Odbor je poslal takoj po zadnjem občnem zboru vsem kranjskim notarjem okrožnice, ki so že malone v vseh kranjskih pisarnah pospešile uvedbo te socialne zahteve. Formalno je končno ugodno rešil to zadevo po intervenciji odbora v lanskem letu notarski kolegij. — Ko je izšel zavarovalni zakon v teku zadnjega letnika, je sklenil odbor postopati solidarno z »Društvom notarskih kandidatov« v Gradcu. Z ozirom na znane pomanjkljivosti tega zakona je pozval potom okrožnic vse člane, da se izjavijo za izločitev ali proti izločitvi notarskih kandidatov iz one skupine privatnih uslužbencev, katere je podvržena zavarovanju v smislu navedenega zakona. Vsled skeptičnih izjav nekaterih članov se je odločil naposled odbor predložiti vso zadevo drugemu občnemu zboru. — Nadalje je odbor v preteklem letu z mnogimi osebnimi in še z mnogobrojnejšimi pismenimi intervencijami branil in ohranil stanovski status. Posredoval je službe tovarišev ter dajal društvenim članom potrebna pojasnila v stanovskih vprašanjih. Društvo, omejeno na bolj maloštevilen krog članov, ni prirejalo kot tako predavanj; pač pa je predaval tovariš Jereb v naši sekciji, torej v društvu, katero je

zasnovano na širši podlagi in katerega člani so tudi gospodje notarji. Jerebovo predavanje o »fideikomisarični substituciji« je bilo jako vestno in zanimivo. Po nekaterih točkah internega značaja se spominja tudi tajnik umrlega odbornika Tomiška, kateremu je položil odbor venec na krsto.

Po tajnikovem poročilu sledi poročilo blagajnika Jereba.

Poročili se soglasno odobrita.

Nato se vrše volitve. Izvoljen je soglasno večinoma stari odbor, ki se takoj konstituira nastopno: Dr. Josip Krevel, predsednik; dr. Ivan Stojan, podpredsednik; Janko Kersnik, tajnik; Fran Krisper, blagajnik; Fran Burger, in Hinko Požur, odbornika; Fran Hubad in Stanko Rudež, namestnika. Za preglednika se izvolita Milan Detiček in Josip Tribuč, v razsodišče pa: Anton Bartol, Rado Jereb in Fran Tavzes.

Po volitvah referira dr. Krevel o zakonu privatnih uslužbencev z dne 16. decembra 1906, št. 1 de 1907, drž. zak., ki zahteva tudi obligatno zavarovanje notarskih kandidatov ter dokazuje pomanjkljivost te postavbe, katere določa, da dobe zavarovanci šele po desetletnem vplačevanju pravico do zavarovalne rente. Za kandidate, ki zasedajo dandanes notarska mesta navadno že po štirih ali vsaj v šestih službenih letih, je tako zavarovanje le nepotrebno breme, ker imajo v slučaju imenovanja za notarje pred potekom navedenih deset zavarovalnih let le pravico, zahtevati od zavarovalnice povračilo ene tretjine vplačanih prispevkov, dočim pripadeta ostali dve tretjini zavarovalnici. Rente so razmeroma še poleg vsega tega jako nizke. Umesten je pač pristop k penzijskemu zavarovalnemu fondu »Avstrijskega zavarovalnega društva«, ker zavarovanja pri tem fondu ne tangira imenovanje za notarja ter so zavarovalni pogoji tukaj v vsakem oziru ugodni.

Tovariš dr. Stojan predlaga, da se izreče društvo v principu za izločitev notarskih kandidatov iz zavarovanja v smislu citiranega zakona. Ta predlog ter dopolnilni predlog dr. Krevelna, da se pooblašča odbor, da izposluje to izločitev, se sprejmeta soglasno.

Nato se sproži debata o zasedenju tretjega notarskega mesta v Mariboru. Dr. Krevel pojasni, da je odbor v tem oziru že interveniral v preteklem letu pri celjski notarski zbornici, katere se je izrekla za zasedenje tega mesta. Vso zadevo pa je zavlekel odpor obeh sedanjih mariborskih notarjev. Tov. Kersnik opozarja na ugodno pozicijo tretjega notarskega mesta v Mariboru z ozirom na naraščajoče število in materialno blagostanje prebivalstva mariborskega okraja. Na njegov predlog se poveri odboru naloga, da se po možnosti tudi nadalje zavzema za zopetno zasedenje imenovanega notarskega mesta.

Tovariš Kersnik utemelji predlog, da se naj priobčujajo poslej vsa društvena naznanila z enakim besedilom v obeh slovenskih dnevnikih. Soglasno sprejeto.

Tovariš Bartol povdarja, da je uradni jezik v pisarni dr. Schmidingerja izključno slovenski. Občni zbor konstatira po tem izvajanju, da je smatrati dr. Schmidingerja za slovenskega notarja.

Tovariš Kersnik se zavzema za prijateljske sestanke s kolegi juristi raznih branž, kjer bi se brez oratorskih oficialnosti poljudno razpravljalo in govorilo zlasti o novejših zakonih ter važnejših odločbah najvišjega sodišča. Predlaga, da vzbudi društvo inicijativo za take sestanke.

Tovariš dr. Stojan omenja, da namerava društvo »Pravnik« prirediti tekom nastopne zime take sestanke.

Dr. Kersnik vztraja pri svojem predlogu, češ, da je društvo »Pravnik« že večkrat napovedalo take sestanke, ki pa se niso nikoli vršili.

Tovariš dr. Stojan opozarja na znani zakonski načrt, ki predpisuje sestavo kupnih pogodb do 200 kron sodiščem ter pozivlje društvo, da se pridruži akciji drugih stanovskih organizacij zoper uveljavljenje takega zakona. Tovariša dr. Krevel in Burger se pridružita tem izvajanjem.

Tovariš Kersnik govori o posredovanju služb društvenih članov, ki more biti informativnega značaja. Popoln uspeh se doseže le, če se opozori po okrožnicah vse kandidate in notarje, da naznanjajo vse želje in težnje glede služb društvenemu odboru.

Tovariš dr. Krevel omeni, da je treba kolege novince opozoriti, da ne sklenejo predalekosežnih pogodb s šefi in da pazijo zlasti na službeno odpoved. Naposled izjavi v imenu odbora, da se bodo vsi na tem občnem zboru sprejeti predlogi in izražene želje vestno izpolnile ter zaključili po večurni dobi živahno zborovanje.

na štata je merodajna izpoved policijskega stražnika Gerloviča, ki ga je videl, da je tolkel po vratih. Obteževalno je, da je dejanje kvalificirano v dveh slučajih kot hudodelstvo.

Koren je sam priznal, da je zamahnil z roko in vrgel kamen. O kamenšku se je sodišče prepričalo, da je vrgel kamen, kakor tudi, da je vodil napad na Schreyevo restavracijo.

O ostalih obtožencih jutri.

Občinstvo je sprejelo tako obsodbo na znanje z velikim presenečenjem. Gospa Potnikova, ki je bila navzoča pri razpravi, se je zgrudila na klop in bridko ihtela, vse navzoče dame so ihtele, moškim so prišle solze v oči. **V srcih vseh se je pa rodilo nekaj — češar ne moremo in ne smemo zapisati . . .**

Predsednik deželnega sodišča je naznanil, da je pritožbe glede ničnosti vložiti tekom treh dni, glede odmere kazni se morejo pa pritožiti le Hojnik, Cvelbar in Kimovec ker se je ostalim odmerila kazen pod mero ki jo določa zakon.

Namestnik državnega pravdnika in zagovorniki so si pridržali pravico eventualne pritožbe.

Namestnik državnega pravdnika je predlagal, da se oni, ki so obsojeni radi prestopkov (Hojnik, Cvelbar, Kimovec) izpuste iz zapora toliko časa, da dobi obsodba pravno moč. Istotako se izpustita za toliko časa iz zapora Srečko Potnik in Staut, ker sta rodbinska očeta. Sodišče je temu pritrldilo. Kmalu na to so tem obsojencem pred sodniško palačo stiskali roke njihovi prijatelji.

! Nabirajte ! za žrtve 20. septembra!

Dnevne novice.

+ Izšla je sodba zoper slovenske demonstrante, krvava in kruta, kakršno je zahteval državni pravdnik. Prepričani smo pa le, da je uspeh sodbe iznenadil in osupnil celo zastopnika državnega pravdnika. Slovensko občinstvo je bilo pripravljeno na mnogo, a da se bo delila takozvana pravica s to mero, se ni moglo pričakovati, ker je vendar vse slovenski javnosti znano, kako so nemški lopovi bili sojeni tudi pri avstrijskih sodiščih. Nemški krvoločnosti, ki je zahtevala vislice in dosmrtno ječo za vsakega demonstranta, je zadoščeno. Zadoščenje so dali s sodbo štirje sodniki, dva slovenskega, (Polc in Andolšek) in dva nemškega pokoljenja (Pajk, Hauffen). Za krivdorek, ozironta za to obsodbo je bilo po obstoječih postavah neobhodno potrebno, da je vsaj eden izmed obeh slovenskih sodnikov glasoval za krivdo in za take kazni. Slovenska javnost po vsem Slovenskem, osobito po Ljubljani, je bila trdno prepričana, da so vsi štirje sodniki prišli k razpravi z že izdelanimi sodbami. Tudi tek razprave je na to kazal, da morajo biti vsi obsojeni. Veljalo je: **ker se je po Ljubljani demonstriralo in pobijalo, se mora tudi kaznovati. Vprašanje, če so obsojeni pravi krivci, je ostalo bolj ob strani.** Z narodnega stališča smo s to sodbo zadovoljni. Ta sodba bo Balaamovo prokletstvo, ki bo Slovence še tesneje združilo v boju zoper kranjsko predrzno vsenemštvo! Gotovo je, da Pajk, Hauffen, Polc in Andolšek niso mogli Nemcem prizadejati z nobeno stvarjo hujšega udarca, kakor s to sodbo. Slovenski trgovci in obrtniki so jim za to sodbo hvaležni.

+ Zopet nemški izgredi v Celovcu. Iz Celovca nam poročajo: V noči od 1. na 2. november je zopet neznana roka pobila na hiši Mohorjeve tiskarne v Šolski ulici — osem šip (pet zunanjih in tri notranje) v skupni vrednosti okrog 42 K. Žalostno je in za naš čas značilno je, da tak zlikovec niti na glasno govoreč dan o minljivosti vsega posvetnega se ne more držati svoje fanatične strasti. Pač v resnici lahko živ, lahko mišljen in hudoben Nemeč.

+ Cesarjev jubilej v Gradcu. Mestni zastop graški je določil, da da za razsvetljavo v Gradcu najmanj 8000 K. Nemški listi pravijo, da razsvetljave ni treba, ker cesar sam želi, da se s takimi stvarmi nje-govega jubileja ne proslavlja.

+ Dve važni socialni predlogi. Predloga o starostnem zavarovanju je izšla, kakor tudi predloga o določilih proti pijančevanju.

+ Celovčani protestirajo. Celovski občinski svet je protestiral proti slovenskim tožbam pri celovškem okrajnem so-

dišču, ki so, kakor smo poročali, sedaj dopuščene. Res zanimiva bi bila pravica, ki bi se nenemškim narodom merila iz nemške nadutosti!

+ Slovenski poveljevalni jezik je vpe-ljalo veteransko društvo v Kranjski gori. Njegov vrli načelnik, podžupan g. Peterman, je prišel že pred petimi leti z istim predlogom, pa tedaj razmere še niso bile zrele, da bi bila prodrla taka »nečuvvena« zahteva. Sedaj pa je protiglasoval en sam možiček. Naprednejši so pa v Kranjski gori le kot v Kranju.

+ Mnogo demonstrantov, ki so v Pragi metali kamenje, je že obsojenih in so obsojeni le na en mesec.

— Umrl je v Dragomeru pri Brezovici posestnik Franc Vrhovec, oče gospoda kaplana Fr. Vrhovca. Pogreb v sredo ob polu 9. uri. Svetila mu večna luč!

— Vojska vest. Dragonci v Slovenski Bistrici bodo spomladi premeščeni v Gorico, na njihovo mesto pa pridejo huzarji.

— Mlekarna pogorela. Dne 31. oktobra zjutraj okrog 2. ure nastal je ogenj v mlekarni g. Bolata v St. Petru na Krasu. Ker je veliko pomanjkanje vode, ognjegasci niso mogli razun par vreč otrobov ničesar rešiti. Pogorelo je vse orodje, vozovi, seno in celo en konj. Škoda je zelo velika. Kako je ogenj nastal, in to v hlevu, se ne ve; najbrže po neprevidnosti.

— Zanimiva prepoved. Hrvaška vlada je pravoslavnim katehetom prepovedala podpisovati se na izpričevala s cirilskimi črkami.

— Moža umorila. Na Reki je žena honveda Jožefa Kalmerja v družbi svojega zapeljivca počakala zvečer svojega moža in ga napadla. Kalmerju sta iztrgala bojonet in mu ga zasadil v trebuh. Kalmer se je mrtev zgrudil na tla. Policija je morila aretirala.

— Odkritje spomenika Štefanu Primožiču se je vršilo v četrtek ob najlepšem vremenu. Po sv. maši se je učiteljstvo zbralo ob grobu ranjkega tovariša. Po odpeti nagrobnihi je stopil k grobu g. nadučitelj I. Slapšak in govoril pesniško-vznešeno pokojnemu tovarišu v slovo. Vsi so bili do solz ginjeni. Odkril je spomenik tovariš g. Ivan Štrukelj. K slovesnosti je prihitel tudi g. nadučitelj Jeglič iz Ljubljane. Žal, da tovarišev-učiteljev iz bližnje okolice ni bilo toliko, kakor smo pričakovali. Kolegi iz Lašč (razven g. Finka) in iz Ribnice so se odlikovali s svojo odsotnostjo. Poznalo se je, da je spomenik odkrila »Sloška zveza«. Ampak ob smrti priliki moža mora vendar ponehati vsako strankarstvo. Gospodje toliko govore o kolegialnosti, pa je najmanj kažejo nasproti — svojemu stanu. Drugim tovarišem pa — čast in hvala lepa! Spomenik sam je delo g. Čamernika, narejen iz blesketajočega se labradorja, najlepši na dobrepoljskem pokopališču. To je prvi spomenik, ki ga je postavila »Sloška zveza« in je s tem poravnala dolg hvaležnosti svojemu odborniku.

Štajerske novice.

š Vsak izgred, pri katerem je udeležen kak Slovenec razkričavajo sedaj nemški listi kot velevažne »Slovenische Excesse«. Če čita človek nemške liste bi mislil, da je izgred nemškim bratcem neznan stvar in da sploh v nemških mestih ni sodišč in ne kazenskih prestopkov. V nekem graškem predmestju se je te dni nekaj slovenskih delavcev napilo ter nekoliko porazgrajalo. Neki Ivan Pišec je baje napadel orožniškega postajevodja Germa, ga vrgel v jarek, dočim so drugi baje skakali po Germu in ga ranili. Kaj takega se tudi med Nemci čisto prigodi, ne da bi bil povod za to kaka narodnostna mržnja. Seve, nemški listi morajo meriti Slovencem z drugim merilom!

š Orng je stavil kot poročevalec finančnega in poljedelskega odseka v dežel-nem zboru predlog, da se porazdelijo stroški za okrajne ceste med deželo in okrajnimi odbori. Predlog je bil sprejet in »Tagespošta« poje Orngiu hvalo, ker je iznašel izvrsten ključ, po katerem se naj porazdelijo bremena. Žal, da ne omenja »izvrstne« nemščine, v kateri je govoril ptujski paša in velegerman Orng. Sklenil je svoje poročilo z bahatimi besedami: »Ich habe noch mehrere Schlüssel, die von den gleichen idealen Grundsätzen durchdrungen sind, wie der Abgeordnete Huber.« Graški »Arbeiterwille« pristavlja: »Der Mann, der so redet, ist leider auch eine Leuchte des Deutschtums!«

š Stallner, Wastian in dr. so interpe-lirali deželnega namestnika, je-li mu znano, da so šolske sestre v Celju in okolici delile lepake, ki so pozivali k bojkotu proti nemškimi obrtnikom in trgovcem. Gospodje slišijo celo, kako trava raste!

š 12.000 številik lista »Arbeiterwille« so razposlali zadnji čas zastoj socialni demokratje na razne obrtnike in delavce,

da ga naroče. Prihodnji teden pa bodo izdali seznamek vseh javnih lokalov, trgovin, gostiln itd., ki so naročeni na socialnodemokratski list; samo tje bodo odslej zahajali sodrugi.

š Za častnega občana je izvolila občina Velenje nadučitelja g. Valentina Bren-ceta, ki služi na velenjski šoli 35 let. Slav-nostni govor je imel pri izročitvi diplome njega bivši učencen dr. Verstovšek.

š Otroka ukradla. V Mariatrust pri Gradcu je prišla k rodbini Mayer neka 24 let stara Marija Schwarz, ki je prosila naj se jo sprejme za deklro. Meierjeva rodbina jo je sprejela. Včeraj je Schwarz rekla, da mora iti po delavsko knjižico. Šla je in vzela seboj Meierjevo 4letno nečakinjo, vrnila se pa ni. Ženska je otroka odpeljala.

š Veleposestvo Bežigrad pri Celju se bo razprodalo. Dne 9. novembra t. l. ob 9. ure predpoldne bo iz proste roke razprodaja krav, telic, konj, prašičev. Ker se bo svoječasno tudi zemliško posestvo Bežigrad prodalo, se lahko že ob tej priložnosti zglasijo kupci. Razprodaja bo na licu mesta v Bežigradu.

š Katoliškemu podpornemu društvu v Celju je dovolil deželni zbor 2000 K podpore.

š Štajerskim Nemcem v prevdarek. V spremstvu slovenskega o. frančiškana, Štajerskega rojaka, obiskavata te dni Maribor, slovenske gorice in dravsko polje dva dušna pastirja z Westfalskega, da proučavata v apstolski gorečnosti ljudstvo in jezik slovenski, katerega se učita že več tednov med ljudstvom samim in dušni prid slovenskim delavcem, našim rodnim bratom na Porenskem. Čast njima!

Ljubljanske novice.

Ij Predavanje S. K. S. Z. Sinoči je namesto dr. Vlad. Pegana, ki je bil zadržan kot branitelj Potnikov, predaval dr. Jan. Ev. Krek. Govor je bil velekakualen: temeljil je na ljubljanskih demonstracijah in z njimi zvezanih dogodkih. Govor, ki kakor blisk osvetljuje naše razmere, pri-občimo jutri. Dvorana je bila natlačeno polna; poslušalci so morali stati tudi na hodniku in v sosednji sobi.

Ij Diskusijski večeri o socializmu se vrše vsak četrtek ob 8. uri zvečer v dvorani »Slov. kršč. socialne zveze«. Jutri v »Zvezo«!

Ij Pouk v stenografiji se prične ob 8. uri zvečer v dvorani S. K. S. Z. v prvem nadstropju na desno. Ker bi mnogo udeležencev tega tečaja (debatna stenografija) rado prihajalo k socialnim diskusijskim večerom, bo pouk za začetnike v steno-grafiji ob četrtkih, pouk za debatno steno-grafijo pa ob sredah, torej prvokrat danes. Vsi udeleženci naj prineso s seboj zvezke za stenografijo, s štirimi črtami za vsako vrsto.

Ij Ranjenci z dne 20. septembra. Od teh je samo še dijak Borštnik v bolnici. Te dni je vstal in hodi nekoliko v bergljami po sobi, toda le nekaj korakov, ker je še rana odprta in kost še nezaceljena. Borštnik bo potreboval največ časa, da okreva, a posledice bo gotovo vedno čutil, ker zdrobljena noga ne bode nikdar tako funkcionirala ko zdrava. Ker je prestal grozne bolečine, je tudi v občje zelo oslabe-l, in bo moral čez zimo v milejše podnebe, da si okrepča slabo zdravje. Ostala petorica je pa že zapustila bolnico, a nobeden še ni za delo zmožen. Tomšič, ki je bil prestreljen skozi pljuča, je pri svoji materi in ne bo celo zimo mogel v službo, in ni verjetno, da bi bil še za težko delo. Miha Golovšek ki je bil ustreljen v levo ramo, še ne more vzdigovati roke. Pavel Štrukelj, ki je bil ustreljen v stegno, še nima zaceljene rane, in bo tudi dlje časa potreboval, da ozdravi. Oba bodeta pa gotovo tudi čutila vedno posledice, ker Golovšek kot mesar potrebuje krepkih rok, in P. Štruklju se je morala arterija na stegnu podvezati, ker je bila nevarnost, da vsled poškodbe ne izkrvavi. Vsekakor so to težke telesne poškodbe, in se lahko posledice še pozneje pokažejo. Josip Simončič je imel meso na nogi vsled strela razmesarjeno in še tudi ni za delo sposoben. Edini Martin Štrukelj, ki je bil z bajoneto od zadei v hrbet zaboden, ima zaceleno rano, a je še slab. Vseh ranjencev dobiva od vodstva bolnice redne tedenske podpore iz nabranih milodarov. Vsi so tudi dobili novo zimsko obleko, perilo, zimsko sukno in čevlje. Podpora bodo dobivali toliko časa, da okrevaajo in postanejo za delo zopet zmožni.

20. IX. 1908 ima na svojih vratih zapisa-no na porcelanasti plošči trgovec Engelbert Skušek je s tem občinstvo dovolj jasno opozoril na narodno dolžnost.

Ij Ali je tega treba? Gospod Roeger star. je zopet izobesil napis »Joh. Roeger«. Mi smo za samoslovenske napise, zato takega postopanja ne moremo odo-

bravati. Zdi se nam, da je tudi pri gosp. Roegrju nemški napis popolnoma nepo-treben.

Ij Mnoge naše narodne dame osramo-te sedaj ljubljanski Nemci. Po 20. septembru mnogi nemški trgovci na ulici govore in pozdravljajo samo slovenski, le mnoge naše narodne dame tega ne store. Pri tem nič ne uplivajo nanje rezne zbadljive opaz-ke. Prav dobro sta pozdravila te dni dva gospoda nemški kramlajočo narodno damo. A. je vzdihnil: »Blažena nemščina!« B. je pa pristavil: »Da — samo znati jo je treba!« Dama je pod Stoeclovim klobu-kom zarudela v vseh frankfurtarskih bar-vah in odhitela osramočena naprej.

Ij Weinlichov trgovski tečaj. Neki Weinlich, šulferanski učitelj, ima v Ljubljani zavod, v katerem bi se po učnem načrtu morala dekleta učiti kaj potrebne-ga za trgovski stan. Pravijo, da je to tr-govski tečaj. Zdi se nam potrebno na ta nemški zavod za to opozarjati, ker smo se že večkrat prepričali, da se uboga dekleta, ki hodijo v to šolo, ne naučijo dovolj potrebnega za slovenske pisarne. Šolnina je visoka in stane ta tečaj slovenske stariše precej, a v slovenske pisarne takih gojenk ne sprejemajo radi. Mnogo denarja, a malo uspeha! — Spričevala daje Weinlich samo nemška, poučuje nemško in ima samo nemški napis! Za slovenske gojenke se bo dobil primeren pouk, ki jim bo pomagal v slovenske in nemške pisarne, na prihodnji trgovski šoli, a tudi sedaj je poskrbljeno za trgovski pouk na ženskem liceju. Mnogim slovenskim starišem to ni znano!

Ij Srebrno poroko obhaja danes v Sp. Šiški g. Anton Kadunc, posestnik in pod-uradnik drž. železnice v poklju, s sopro-go, gospo Marjeto Kadunc, rojeno Jelenc.

Ij V velikem koncertu »Glasbene Matice« v »Unionu« v nedeljo, 8. novembra, sodelujejo: gospa Lili Nordgartova, prima-dona Slovenskega gledališča; znani doma-či umetnik, g. Julij Betetto, sedaj an-gaževan na Dunajski dvorni operi; pevski zbor »Glasbene Matice«; celoten orkester »Slovenske filharmonije«, pomnožen z učitelji in učenci »Glasbene Matice«. Podrobnejši spored sledi.

Ij 150 slovenskim trgovcem je »Kranj-ska hranilnica odpovedala kredit«.

Ij Obravnava proti iristu g. Estu se vrši v ponedeljek ob 9. uri dopoldne pri deželnem sodišču.

Razne stvari.

Žrtve morja. Kolikor se je moglo sta-tistično dognati, je popolnoma izginilo na morju v prošlem mesecu 28 parobrodov s 40.792 tonami in 48 jadrnic s 16.417 to-nami. Poleg tega so dohiteli razne nezgode, n. pr. požari, trčenja itd. še 288 parobrodov in 133 jadrnic.

Vsled veselja ob avanziranju je na Dunaju umrl računski revident Herman Ringel. Ko je zvedel, da je imenovan za svetnika, ga je zadela kap.

— Zrakoplovstvo. Nadvojvoda Jožef Ferdinand in Henrik Ferdinand sta se v družbi stotnika Hoffory dne 24., 25. in 26. t. m. dvignila v zrakoplovu »Salzburg« k večurni vožnji po zraku. — V Fridrichshafenu se je 26. t. m. v svojem zrakoplo-vu z lahkoto dvignil v zrak Zeppelin ob četrt na 12. uro. Ob 1. uri popoldne je zrakoplov prispel nazaj v Manzell. — »Zeppelinova zbaraka« je zaključena; nabralo se je 5.513.336 mark. — Wilbur Wright je zopet pričel svoje vožnje. Dne 18. oktobra se je ob neugodnem vetru naj-prvo sam dvignil v zrak. Ko je veter ponehal, je povabil zaporedoma k večmi-nutni vožnji v zraku dr. Pirellija iz Milana, potem delegata vojnega ministrstva Petithomme-a in nazadnje vodjo nemške-ga poslaništva v Parizu barona Lanckena. Dasi se je aeroplan pri predzadnjem vkrcanju nekoliko pokvaril, se Wright ni pustil zadržati ter je na večernem nebu kmalu izginil s svojim potnikom. Čez tri minute in dve sekundi pa je zopet srečno prispel s svojim zrakoplovom na tla.

Rooseveltov načrt za lovski pohod v Afriko. V spomladi, ko bo odložil pred-sedniško čast, podal se bo Roosevelt na lov na srednijafrške gorske planjave. Peljal se bode skozi sueški prekop in Rdeče morje na vzhodnoafriško obal, kjer se bo v Mombassi izkrčal. Tu se bo lovška dru-žba preskrbela z vsem potrebnim ter se z železnico peljala do Viktorija Nyanza; od tu bo šla na ugandske planote, kjer bo na-pravila lov na slone in nosoroge. Vrnil se bo Roosevelt po karavanski cesti do Belega Nila in od tu s parnikom v Kartum, in potem v Kairo.

Užaljane Madžarke. Za časa letovišč-ne in kopališčne sezone so se mladi Madžari pri Blatnem jezeru sukali le okoli tujk, za domača dekleta pa se niso čisto nič zmenili. S tem so se pa strašno zame-rili madžarskim devam; sklicale so shod v Boglar, na katerega je prišel ves mladi

ČUDEŽ! samo 4 K! ČUDEŽ!

Posebni oddelek poln jesenskih in zimskih jopic, paletotov in pelerin za dame in deklice po K 4.—

Angleško skladišče oblek, **O. Bernatović**, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

ženski svet iz okolice. Shod je domače fante brez usmiljenja obsodil in sklenil popolen bojkot nasproti njim. Dekleta bodo ustanovila društvo, ki bo prirejalo zabave z godbo in plesom — ali brez moških. Dekleta, ki bodo predstavljale možke plesalce, bodo imele posebne znake. Če se bodo le kaj dolgo tako možko držale.

Poljedelski delavci iz Galicije na Češkem. V zadnji seji češkega deželnega odora je dr. Verunsky poročal o izidu akcije, po kateri so se oskrbovalci iz Galicije delavske moči za češke poljedelce po posredovanju deželne odbora gališkega. V zadnjem letu se je na ta način oskrbelo 61 poljedelcem 760 poljskih delavcev, za prihodnje leto pa zahtevajo razna poljedelska društva, da se jim oskrbi 3000—4000 delavcev iz Galicije. Le-to oskrbovanje se vrši popolnoma na stroške podjetnikov in potni stroški za enega delavca znašajo samo dvajset kron. Sklenilo se je to akcijo nadaljevati in oskrbovati češkim poljedelcem nedostatek potrebnih delavcev.

Poštni debit je vzet za Bosno in Hercegovino brošuri vseučiliškega profesorja dr. Stanoja Stanojeviča v Belgradu: »Istorija srbskoga naroda«.

IZSELJEVANJE IZ KOTORA.

Iz zanesljivega vira se nam poroča, da se je vsled zadnjih dogodkov na jugu začelo mnogo kotorskih prebivalcev seliti iz mesta. Zlasti uradniške in častniške rodbine hite na varnejše kraje, kajti Kotor bi bilo najpripravnejše mesto za prvi naskok v slučaju, da se na spomlad izcimi vojska.

Telefonska in brzajavna poročila.

DAVČNI SVETNIKI.

Dunaj, 4. novembra. Davčni svetniki je novi naslov za člane davčnih komisij 1. in 2. instance. Finančno ministrstvo polaga važnost na to, da dobe poseben naslov tisti, ki sodelujejo brezplačno in najmanj 10 let kot člani davčnih komisij. Prva taka odlikovanja se bodo izvršila že letos.

VELIKI KRAKOV.

Lvov, 4. novembra. Na včerajšnji seji je občinski odsek predložil zakonski načrt o združitvi mesta Krakova z 11 sosednjimi občinami krakovskega in vjeliškega okraja ter z obmejnimi grašččinami skupno občino, vsled česar bi šteje Krakov 150.000 prebivalcev. Zakonski načrt je bil enoglasno sprejet z živahnim odobravanjem.

ARETIRANI SRBI NADALJUJEJO ŠTRAJK Z GLADOM.

Zagreb, 4. novembra. Radi veleizdaje in zarote aretirani Srbi so že tri mesece v preiskovalnem zaporu, a še doslej niso bili zaslišani. Na sprehod smejo na dvorišče samo vsaki drugi dan, ne smejo kaditi in ne čitati. Radi tega nadaljujejo štrajk z gladom. Prof. Valerijan Pribičević že šesti dan nič ne je in ne pije in je njegovo življenje v nevarnosti. Njegov brat Adam se je na šetnji od slabosti zgrudil. Aretiranec se grozi, da jih vkujejo v verige ako štrajka z gladom ne opuste. Hrvaško časopisje je protestiralo proti takemu postopanju.

NOVI PREDSEDNIK ZDRUŽENIH DRŽAV.

New York, 4. oktobra. Izvoljen je za predsednika Taft, dosedanji državni tajnik za vojne zadeve, z veliko večino.

PODROBNOSTI IZ SRBIJE.

Belgrad, 4. nov. V Kragujevcu je v arzenalu eksplodiral šrapnel in ranil 40 delavcev ter enega oficirja. — Belgradske žene so na shodu sklenile bojkot proti Avstriji. — Pavlovič in Stojanovič sta v posebni misiji odšla v Sofijo.

SRBSKI METROPOLIT NAPOVEDUJE VOJSKO.

Belgrad, 4. novembra. Srbski metropolit je prosil ruski sveti sinod za pomoč, da odbije smrtonosni udarec, namenjen Srbiji, ki so odločeni, da do poslednjega človeka poginejo, ako jim konferenca ne da pravice.

SRBIJA POSLUŠA RUSIJO.

Belgrad, 4. novembra. Uprava mesta Belgrada je poojstrila odredbe za vzdrževanje reda v Belgradu.

PRESTOLONASLEDNIK ODLIKOVAN.

Belgrad, 4. novembra. Kralj se je carju brzajavno zahvalil za sprejem prestolonaslednika, kateremu je car podelil najvišji ruski red sv. Aleksandra Nevskega.

ZELO POSLABŠAN POLOŽAJ.

London, 4. novembra. Tu se položaj zelo pesimistično presoja, listi svetujejo Srbiji naj se s Turčijo zvežejo in se oborožujejo. Napadajo avstrijskega prestolonaslednika češ, da propagira klerikalizem. Posebni »Daily Mail« ščuva Srbijo k vojski.

Dunaj, 4. novembra. Če bo trajalo to razpoloženje dalje bo Avstrija nemudoma mobilizirala.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
3	9. zveč.	738,2	1,3	sl. svzh	del. obl.	
4	7. zjutr.	36,8	- 2,5	brezvetr.	megla	0,0
	2. pop.	34,8	3,0	,,	jasno	

Srednja včerajšnja temp. 1,7°, norm. 6,6°.

„Grand Hotel Union“

— Vinska klet. —

Danes, v sredo zvečer velika pojedina kolin krvave, jetrne, riževe klobase ter pečene klobasice.

„Plzensko - prazdroj - pivo“.

:: Izborna domača vina. ::

Gospodična

ki je absolvirala trgovski tečaj, večča slovenske in nemške stenografije in strojepisja želi primerne službe. Ponudbe na uprav. „Slovenca“ pod „spretna“. 2889 3—1

učeneec

h kakemu ključarju v Ljubljani. Pojasnila daje Jakob Žebre, šolski vodja v Starem trgu pri Ložu. 2878 3—1

Takoj se odda v najem 2877 3—1

prodajalna

z vso opravo v Štepanji vasi št. 50.

Proda se lepa 2870 3—1

hišica z vrtom

pod jako ugodnimi pogoji. Rožna dolina 154.

Prvotna slika Mater Božje na Sv. Gori pri Gorici,

katero je podaril Oglejski patrijarh Marko Grimani svetišču leta 1544., slikana na cedrovino, 2885 3—1

je naprodaj

v Gorici pri trgovcu s starinami **Ivan Gyra** ulica Contavalle št. 7.

Dež. lekarna pri „Mariji pomagaj“

M. Leustek
Ljubljana, Resljeva c. 1

zraven cesarja Franc Jožefovega jubil. mostu priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno pristno, čisto in sveže

Dorševo med. ribje olje ugod. okusa, lahko prebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Nadalje zaradi svojega izbor. učinka znano **Tanno - chinin tinktura za lase**, katera okrepuje lasišče in preprečuje izpadanje las. — Cena steklenici z rabilnim navodom 1 K. 2700

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje izborno proti zobobolu in gnjilobi zob. utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K.

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. **Med. Cognac, Malaga, ruma itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.**

Preklic.

Prekličem očitanja in govorenja nasproti **g. Peternelu** dne 7. julija 1908 v Lenčkovih gostilni kot neresnična. 2886 1—1

Martin Zgonc
dne 31. oktobra 1908, Podhojnihrib.

Globoko izpod cene

prodajam radi pomanjkanja prostora obleke in površnike, zimske suknje in dežne plašče za gospode in dečke kakor najmodernejšo konfekcijo za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina **A. Lukić**

— Pred škofijo šte. 19. —

2811 6

Denarni promet 1. 1907 čez 64 milijonov kron.

Lastna glavnica K 354.645-15.

Stanje vlog 30. jun. 1908 čez 14 milijonov kron.

2379 1 Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.

Sedaj: Kongresni trg šte. 2, I. nadstr., od novembra 1908 naprej v lastnem domu, Miklošičeva cesta šte. 6 (za frančiškansko cerkvijo).

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po **4 1/2 %** brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vložnih 100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1908: K 14.225.902-59. — Denarni promet v letu 1907: K 64.812.603-92.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Sušteršič, predsednik.

Odborniki:
Anton Belec, posestnik, podjetnik in trg. v Št. Vidu n. Ljubljano. — Fran Povše, vodja, graščak, dež. odbornik, drž. in dež. poslanec in trgovec Breg p. B. — Karol Kauschegg, veleposesnik v Ljubljani. — Mojica Kolar, stolni dekan v Ljubljani. — Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zborn. v Ljubljani. — Francišek Leskovic, hišni posestnik in blaginjak Ljudske posojilnice. — Ivan Poljak ml., tovarnar. — Karol Poljak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. — Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

Prvi Kinematograf Pathé.

Predstave ob nedeljah in praznikih: ob 10. in 11. uri dopold. in ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. uri popoldne.

Cene prostorom: I. prostor 60 v., II. prostor 40 v., I. prostor otroci 40 v., II. prostor otroci in vojaki do narednika 20 v.

Vsak četrtek in soboto od 3. do 6. ure predstave po znižani cen. I. prostor 20 v., II. 10 v.

Prej „EDISON“.

DUNAJSKA CESTA. Nasproti kavarne „Europa“ vsako soboto in sredo nov program!

Predstave ob delavnikih: ob 4., 5., 6., 7. in 8. uri.

Slike se dobivajo samo iz prve svet. pariške tvor. Pathe Frères.

Ravnateljstvo kinematografa „Pathé“.

Podružnica - v Spljetu -

- Delniška glavica - K 2.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

priporoča promese na og. premijske srečke (cele à K 12.—, polovice à K 7.—, zrebanje 16. novembra, glavni dobiček 300.000 K, promese na og. hipotečne srečke à K 4.—, zrebanje 14. novembra, glavni dobiček 70.000 K, — promese na 3% zemaljske srečke à K 5.—, zrebanje 16. novembra, glavni dobiček 90.000 K.

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje po čistih **4 1/2 %**

Podružnica - v Celovcu -

- Rezervni fond - K 200.000. -

Demonstracije pred sodiščem.

Orožnik Alojzij Steklasa je aretiriral Rekarja, ki je pobral kamen, a ga nato vrgele proč. — Rekar: Pobral sem kamen, ker sem čul, da nas čakajo pri »Bavarskem dvoru« Nemci.

Policijski stražnik **Ivan Pust** je bil zraven, ko so aretirali Rekarja. Videl je, ko je pobiral kamne, vrgele pa je kamne proč. Drugi so stekli. Nameravali so iti k Jaxu, kakor sodi.

Dr. Hribar: Ali ste videli, da je kaj metal?

Priča: Ne.

Dr. Hribar: Ali je bil prej aretiran, ko je bilo pobito pri Jaxu, ali pozneje.

Priča: Prej.

Dvorni svetnik **Pajk**: Saj je že vse povedal, kar ste vprašali. Tako znamo cel teden razpravljati.

Orožnik **Martin Modic** ne odgovarja zagovorniku.

Dne 20. septembra okoli 8. ure zvečer se je nabralo več ljudi. Videl je, ko je zamahnil pred nemško gimnazijo, Hojnika, nakar je skočil za njim, ga imel cel čas v očeh in ga aretiral. Rekel mu je, da je Anton Podgoršek. Pozneje je izvedel, da se piše Hojnik.

Hojnik: Res je, da sem napovedal napačno ime, zamahnil pa nisem z roko.

Dr. Tominšek: Kako ste si ga tako dobro zapomnili?

Modic: Obdržal sem si ga v očeh.

Dr. Tominšek: Ali je bilo več ljudi?

Priča: Na vaše vprašanje ne odgovorim. — Presenečenje. Priča si pa hitro premisli in nato odgovori na vse, kar ga vpraša zagovornik.

Orožnik **Jurij Mavrovič**. Videl je pred nemško gimnazijo, da je nabiral Hojnik kamne.

Dvorni svetnik **Pajk**: Ali ga poznate?

Priča: Da!

Pajk: Kdo je?

Priča se obrne, si ogleda vse obtožence in pokaže na Hojnika.

Orožnik **Tomo Golobica** je bil dne 20. septembra v službi na Florijanski ulici. Čul je pok. Pridejo štirje mimo, ki so jim ustavili in vprašali, kdo je vrgele kamen. **Cvelbar** je končno priznal, da je on vrgele kamen. Doli je bila tudi vzeta tabla okoli desete ure.

Dr. Kapus: Ali ste ves čas patrolirali?

Priča: Ves čas.

Dr. Kapus: Ali ste ga prej kaj videli?

Priča: Ne, lahko je bil tudi prej tam, ker ga nisem poznal.

Policiist **Jožef Avsec** je bil 20. septembra na Karlovski cesti, ko so ustavili fantje v Florijanskih ulicah. **Cvelbar** je sam priznal, da je vrgele kamen. Priča je bil 18. septembra na Bleiweisovi cesti. Ljudje so vpili: »Pfuj! Abzug Schwarz!« Pobili so nekaj oken.

Blaž Pritekel, črevijarski pomočnik, je bil 20. septembra na Karlovski cesti z Mohorčcem v gostilni, kjer so pili. Prišli so skupaj s Cvelbarjem. Videl je, ko je Cvelbar pobiral kamne in ga vrgele h Cantoniju. Cvelbar je kar stopil k nam.

Pole: Ali je okno žvenketalo?

Priča: Da.

Črkostavec **Ivan Mohorč** je v preiskavi izpovedal, da je šel 20. t. m. po mestu domov v Gruberjeve ulice. Videl je, da so dohajali tri moški. Vprašal je, ko je čul žvenketanje šip pri Cantoniju: Kdo je pa naredil to neumnost?

Policijski stražnik **Ivan Ažman** odkima z glavo, da ni nikomur v sorodu.

Bil je 18. septembra v službi v Šelenburgovih ulicah. Napravil je zapa. Imel je nalogo, da zadrži ljudi. Ker nas je bilo pre malo, so ušli ljudje skozi zapa. Ker so ljudje skozi hodili, smo tekli pred kazino, kjer so ljudje naprej silili in bili takorekoč naprej spuščeni, ker so bile že šipe pobite.

Dne 20. septembra je s Pavlincem gledal, če je vse v redu. Opozorjen je bil, da se pri Somnitzu razbija. Tam jih je razbijalo do petnajst. Eden je razbijal po uri. Eden je zavpil: Policaj! Policaj! Tisti, ki je tolkel po uri, ni stekel. Prijel ga je v Kolodvorskih ulicah. Drugi so začeli za njim gledati, in ko se je vrnil, vpiti: Pfuj! Skandal! Potegnili je sabljo, a aretiranec mu je prijel za sabljo. Ker je videl, da bi se aretiranec lahko hudo ranil, ga je prosil, naj izpusti sabljo.

Kimovec: Jaz nisem tolkel čisto nič po uri. V ste se zmotili. Palice nisem imel še nikoli, kar živim.

Policijski stražnik **Ivan Pavlinc** je bil 20. septembra tudi pri Somnitzu. Videl je, da je Kimovec tolkel.

Somnitz pride in sme ostati v dvorani.

Urar **Somnitz** izpove nemško, da so mu ubili uro, ščipalnik in tablo; škoda znaša 202 kroni. Ne ve, kdo je povzročil škodo.

Dr. Pajnič: Kdaj je bilo pobito gospe Bajtč.

Somnitz: V nedeljo.

Pajk: Ich danke sehr. — Somnitz se prikloni, odide skozi stranska vrata in zapusti dvorane; dasi bi zdaj smel ostati v njej. Najbrže se je bal, da ga dr. Pegan še enkrat nahruli.

Policijski stražnik **Slanovec** se spominja na Makarja. Na stražnici ni nje mu povedal napačnega imena, pač pa Grošlju.

Burgstaller. Tomo Burgstallerjeva izpoved se prečita. Navaja, da je bil na shodu. Ko je šel z Vodnikovega trga, je bilo okoli pol 11. ure zvečer. Šel je pozno ponoči v »Narodno kavarno«. Windischerja ni videl, ker se mu je že po shodu izgubil.

Vilko Bukovnik je izpovedal v preiskavi, da se je Windischer po shodu izgubil. Čul je, ko je govoril Ribnikar pomirjevalno na množico in ko je pokalo pred kazino. Windischerja je še posvaril, naj bo pameten. Pred »Kranjsko hranilnico« ni nikogar izpoznal. Opazoval je metanje kamnov tudi pred Mahrovo hišo. Ko je prihajalo vojaštvo, se je podal k »Lipi«. Nihče ni rekel, da bi bil Windischer vrgele kak kamen; kamenje je metala le nezrela mladina.

Adolf Potokar, računski praktikant pri deželnem odboru, ni bil na shodu. Na Mestnem trgu mu je prišla nasproti množica. Šel je iz radovednosti proti kordonu v Šelenburgovih ulicah in brez zapreke skozi kordon v Zvezdo. Stal je ob ograji in opazoval vse dogodke. Šel je proti Potniku. Ni opazil, da bi bil Potnik zamahnil z roko. Potnik je stal pri stebričih pred kazino, popolnoma izoliran, vsak bi ga bil mogel videti, če je metal kamne. Ni spoznal drugega, kakor Potnika.

Dr. Pegan: Ali je bil Potnik miren?

Priča: Popolnoma miren!

Dr. Pegan: Ali je že bilo zbito v kazini?

Priča: To vem, da je bilo že vse zbito.

Dr. Pegan: Ali so bili ljudje v kazini?

Priča: Ne, razsvetljeno je pač bilo.

Adolf Mencinger je slišal v svojem stanovanju krič. Šel je dol. Ko so orožniki pričeli prazniti Zvezdo, je prišel v »Narodno kavarno« tudi Kamenšek, ki mu je povedal, da je v kazini vse razbito. Nekoliko pozneje je nastal za dvorcem vrišč. Ljudje so povedali, da je bilo razbitih nekaj šip pri realki. Kamenšek je šel gledat. Neverjetno se mu je zdelo, da je Kamenšek bil aretiran.

Pajk: Ali mu niste rekli, da je on metal kamne?

Priča: Res sem mu rekel, a zato, ker ga smatram za takega, ki se rad hvali s stvarmi, ki jih ni naredil.

Policijski stražnik **Martin Hudales** je bil 18. septembra na vogalu kazine. Nabralo se je mnogo ljudstva, ki smo je mirili: Kamni so leteli za nami. Pri realki je rekel Kamenšek, ki so ga pripeljali od realke, da ni metal kamnov.

Dr. Fr. Gabršček je izpovedal v preiskavi, da je bil na shodu. Ne spominja se, s kom je bil skupaj. Opazoval je demonstracije v Zvezdi. Metalec ni poznal. Kamenšek se je vedel popolnoma pasivno. Kamenšek se je podal v »Narodno kavarno«.

Dr. Josip Stojc je izpovedal v preiskavi, da je šel po Wolfovih ulicah s tovariši pred kazino. Stražnikov je bilo precej. Ljudje so začetkom vpili, pozneje je pa padel kamen, na kar je kar zagrmelo. Stražniki niso mogli nobenega aretirati. Izpoznal ni nobenega demonstranta. Pod kostanj je bila tema.

Franc Oklički je izpovedal v preiskavi, da je videl, kako so aretirali Hojnika; zakaj, ne ve. Pripovedoval je, kako so prodrli demonstranti kordon. Pred Mahrom se mu je izmuznil metalec kamnov, pred šulferajnskimi vrtecem je aretiral nekoga demonstranta, a mu ga je množica iztrgala.

Alojzij Lenček je rotil ljudi pred kordonom, naj ne silijo pred kazino. Šel je nato k »Belemu volku«.

Karol Hamann je nemško izpovedal, da mu je povedala neka gospa, da se bodo vršile protinemške demonstracije in da se mu bodo razbila okna.

Poškodbe na kolodvoru.

Dvorni svetnik **Pajk** prečita izvid o poškodbi na kolodvoru. Pobite so bile šipe na vogalu od Resljeve ceste sem. Nevarnost je obstajala za goste v restavraciji. Demonstranti so morali stati proti Resljevi cesti. Magistratna ovadba navaja, da so se pobile šipe na kolodvoru okoli ponoči. V salonu je bilo trinajst kamnov.

Josip Schrey, restavrater na južnem kolodvoru, je izpovedal v preiskavi nemško, da ni bil doma, ko so se vršile demonstracije. Prišteva se Slovincem. Pridružuje se kazenskemu postopanju. Sma-

tra, da se je zgodila demonstracija pri nje-mu vsled osebne sovražnosti.

Anton Putrich, vinski trgovec, izpove, da Kamenšek večkrat zahaja v njegovo gostilno pri Legatu. Iz Trsta je prišel ob pol 11. uri zvečer. Pozna Kamenška. Do četrta na 12. je bila godba. Kamenšek je bil v gostilni do tri četrta na 12. Kamenšek ni mogel stran. Šel je končno z vsemi skupaj vun. Natakar ga je poklical, naj pogleda, koliko ljudi je pred kolodvorom.

Karol Dovečar, marker v »Unionu«, izpove: Iz hotela je šel ob pol 12. uri ponoči. Šel je nato proti kolodvoru. Od 12. do pol 1. ure je prišel Kamenšek iz Pradilne ulice vun. Vzdignil je palico in rekel: »Naše! Naše!« Fantje so imeli pred kolodvorom kamne v vrečah. Govoril je s stražnikom, da pridejo demonstranti. Nekemu nadporočniku je še rekel, naj pošlje pomoč na kolodvor. S palico je nekaj agiral. Kamenšek ni bil pijan. — Kamenšek: Nisem bil gor! — Priča: Seveda ste bili. Bil je tam. — Kamenšek: Nisem bil.

Na vprašanje Polcovo pravi priča, da je Kamenšek dajal znamenja s palico. — Dr. Vodušek: S portirjem je govoril. — Priča: S portirjem je govoril.

Franc Kham, trgovec, je prišel z Dovečarjem v Kolodvorskih ulicah skupaj. Pri predilnici je videl Kamenška. Šel je naprej proti kolodvoru. Govorila sta pred kolodvorom z Dovečarjem, ki je govoril pozneje s stražnikom. Videl je, da so se bližali fantje. Povedal je to stražniku. Tam so pričeli kamne metati. On je telefoniral, kaj se je zgodilo. Med tem ko so pobijali, je stal Kamenšek s stražnikom tam pri Seidlu. Priča je stal pri vodnjaku. Kakor meni, je stal za njim. Natančnega ne ve. — Pajk: Ali ste kaj z njim skupaj prišli? — Kamenšek: Trdim, da ne! — Priča: »Seveda sva prišla.« — Kamenšek: »Ti se motiš.«

Dvorni svetnik **Pajk** priči: V preiskavi ste nekoliko drugače govorili. Prečita mu izpoved, po kateri so stali ljudje v Predilni ulici. Videl je Kamenška v Kolodvorskih ulicah, pred Vodnikom, pri vходу v restavracijo. Ko je govoril Dovečar s stražnikom, ga je vprašal neki neznan človek, kaj da ima govoriti s stražnikom. Kamenšek se je sumljivo obnašal in ga celo pozdravil. — Priča popravi svojo izpoved, da bi bil govoril Kamenšek z redarjem. — Kamenšek vpraša pričo: Kako sem bil oblečen. — Priča: Tega ne vem.

Aleksander Roth, natakar v »Unionu«, izpove nemško: Iz hotela je šel ob 11. uri s prijateljem Pogačnikom na kolodvor. Ljudje so govorili: »Pojmo na kolodvor, bomo restavracijo pobili«, in »Slovinci z nami, gremo na kolodvor k Schreyu restavracijo razbijat«. Bilo jih je do dvajset za sodnjo, ki so šli proti Predilni ulici. Dovečar je šel k stražniku in mu to naznanil. Kamenšek je šel k izvoščekom. Videl je tri gospode s Kamenškom. Čul je Kamenška, ko je rekel: »Ali so ljudje neumni, ko grejo internacionalno gostilno razbijat.« — Kamenšek se ne ve spominjati, s kom je bil skupaj.

Policijski stražnik **Jernej Papler** je imel službo na kolodvoru. Okoli polnoči ga na cesti opozori Dovečar, da se ljudje zbirajo v Kolodvorskih ulicah. Šel je telefonirat, a ko je prišel nazaj, je bilo že pobito. Dva hlapca sta mu pokazala Kamenška, ki je bil vinjen.

Izvošček **Milan Pukelstein** je v vojaški obleki, ker je na orožni vaji. Izpove: Imel sem 19. septembra službo na kolodvoru. Kamenšek je stopil med glavna vrata. Kaj je delal tam, ne vem. Kamenšek je migal s palico. Ta čas so šli eni ljudje za mejo, pa je zaropotalo pri Schreyevem salonu. — Pajk: No, kaj ste migali s palico? — Kamenšek: Ja, gospod dvorni svetnik, jaz imam tako navado, da migam s palico. — Dr. Vodušek: Ali je mirno stal? — Priča: Popolnoma mirno je stal. — Dr. Pajnič: Zakaj ste pa dali v preiskavi notri to znamenje? — Priča: Ja, men je to fujakar povedal.

Izvošček **Franc Vrbnjak** izpove, da je Kamenšek gori h kolodvoru prišel in zmerjal izvoščeka Šusteršiča, zakaj se ne umakne. Prišlo je parkrat več mož, s katerimi je govoril. Kamenšek je nekaj mahal s palico, pa govoril z ljudmi. Potem so šipe žvenketale.

Izvošček **France Vernik** je bil 19. septembra tudi na kolodvoru. Prišel je Kamenšek na kolodvor gori. Njegova družina je pa bila zadaj. Potem je šel nazaj, pa nekaj družbi prezentiral s palico. Rekel sem Pukelsteinu: »Milan, zdele pa nekej bo, kar voče.« Nato je pa zagrmelo pri verandi. Ja, pa tega ne vem dober, kdo je nazaj prišel. S portirjem ga nisem videl govorit. — Po zaslišanju se oglasi priča pri g. poročevalcu Ekarju in ga prosi za

odškodnino. Ekar ga debelo pogleda in zakliče: »Hudič, kaj mene briga!« Vernik jo odpiha. Vse se smeje, dvorni svetnik **Pajk**, sodniki, državni pravdnik in občinstvo, samo svetnik **Hauffen** ne.

Policijski stražnik **Jakob Keržan** je bil pri kordonu v Wolfovih ulicah. Posameznosti o obtožencih ne ve.

Odlična priča o Srečku Potniku.

Zapriseže se gospa **Apolonija Juvan**, ki izpove: Bila sem na shodu v »Mestnem domu«. Z možem sva bila dogovorjena, da se dobiva po shodu pri Vodnikovem spomeniku. Ker moža ondi nisem dobila, bila sem se, da ne bi zašel pred kazino, zato sem šla ga iskat. Prišla sem pred kazino in stala tam, kjer so bili najbolj mirni ljudje. Stala sem tik za gospodom **Potnikom**, s katerim smo z možem v sovrvaštvu in se radi političnega spora ne pogledamo. Opazovala sem **Potnika natančno**, češ, bom videla, če tudi klerikalci demonstirajo, ker se je mnogo pisalo o klerikalno-nemški zvezi. **Potnik** je pobral je pešček, podoben malemu grahku, in zamahnil z roko na lahko pred se, v loku, tako kakor bi klical kako osebo, ki je stala pred njim. Ali je pešček sploh izpuštil, nisem videla, ozrl se ni nič nazaj in videl ni, da ga jaz opazujem. Nakrat ga je prijel stražnik, ki je mogel samo to videti, in dejal: »Jaz vas poznam.« **Potnik** je hotel stražniku nekaj pojasniti, stražnik je pa že odhitel proč. Bilo je to popolnoma na koncu demonstracije. Stražnik tudi ni mogel videti, da bi bil **Potnik** kaj vrgele in je bil v negotovosti, zato je tukaj stražnik takoj odšel.

Na vprašanje g. predsednika in g. votanta **Polca** priča še enkrat pove, da je **Potnik** je nalahko v loku zamahnil z roko, tako kot bi koga klical, in da ni videla, da bi bil sploh kaj iz roke izpuštil. **Potnik** je bil miren. Takrat so bile že vse šipe razbite.

Dr. Pegan: Če bi bil **Potnik** hotel kaj v kazino vreči, moral bi bil to vreči naravnost, ne pa v loku. Zahteva, da se odločno konstatira, da je priča osebna nasprotnica **Potnikova**, s katerim je v sporu radi pevskega društva »Ljubljane«, in sicer vsled političnih vzrokov.

Predsednik izjavlja, da je to že zapisano.

Pričo Apolonijo Juvan konfrontirajo s pričo stražnikom Gerlovičem.

Nato se vrši senzacionalna konfrontacija priče **Apolonije Juvan** s stražnikom **Gerlovičem**. **Priča Gerloviču v obraz ponovi svojo izpoved**. **Gerlovič obmolkne**.

Na vprašanje predsednika priča **Gerlovič** ravno tako kot **Apolonija Juvan** pokaže, kako je **Potnik** le nekako zamahnil z roko in se sploh izgovarja, da on ni rekel, da je **Potnik** vrgele kamen in da je le trdil, da je zamahnil. (Živahno gibanje med občinstvom.) **Gerlovič** je sedaj, ko je ob priči **Apoloniji Juvan** moral pokazati **Potnikovo** kretnjo, tako na lahko zamahnil z roko, da bi pešček, ako bi ga imel v roki, ne mogel pasti niti na predsednika g. Pjaka! Rdeč v obraz in v vidni zadregi zapusti **Gerlovič** sodno dvorano.

»Državni pravdnik ima besedo.«

prosim, pravi dvorni svetnik **Pajk**. Zadovoljno se smehlja, ker je obširno dokazovanje primeroma jako hitro izvedel. Večinoma je ves čas sam vodil razpravo, le včasih je stavil kako vprašanje višji deželinosodni svetnik **Polec** in na nemške priče je včeraj stavil kako obtožence obtežljivo vprašanje svetnik **Hauffen**.

Državnega pravdnika namestnik **dr. Pajnič** govori hladno, razločno, brez vsakega naglasa. Ne vpliva v retoriko, pač pa s sestavo besedila. Državni pravdnik je in govori ostro brez strasti, tako kakor zapovedujejo ostra po višjem graškem pravdniku izdana »rezervatna« navodila kranjskim državnim pravdnikom in njihovim funkcionarjem. Pred vsem razšir. obtožbo glede na obtoženca **Makarja**, o katerem zahteva, naj se kaznuje tudi po § 320. k. z., ker je napovedal stražniku **Grošlju** napačno ime. V nadaljnjem govoru naglašča, da ne zamenjuje pojma demonstracij z izgredi. Pravi, da se na protestnem shodu ni hujskalo na izgrede, le na gospodarski bojkot **Nemcev**. Vsak na shodu je pa vedel, da bodo demonstracije po shodu. Znano je bilo že pred shodom, da odide vse občinstvo po njem pred kazino, gneздо »zagrizenih kranjskih Nemcev«, nasprotnikov Slovincem. Pred shodom se je pelo, eden je začel, vsi so peli za njim. Tako tudi pred kazino. Eden je vrgele kamen, drugi za njim. Dokazano je, da pred kazino ni bilo kamnov, demonstranti so jih torej morali prinesiti seboj. To kaže, da je bila reč natančno pripravljena. Pri drugih hišah so se čuli klici. Nekdo je vse vodil. Kdo je bil vojskovodja, se ne ve. Obtoženci so bili zvezani. Vsak

je vedel, za kaj se gre, da se gre proti Nemcem. Peča se nato s poedinici, za katere ne najde nič razbremenilnega. — »Stražnik Gerlovič je napravil name najboljše vtis.« Ne pove ne preveč, ne premalo. Povedal je le, kar je videl. Vsak je vedel, za kaj se gre, celo Mravlja, vsak je tudi nekaj dejansko storil.

Vse »paff«.

»Odkrito javim,« pravi državni pravdnik, da bi se moral vsak prijeti, ki je bil pred kazino, in je tako moralno podpiral demonstracije, vsak, ki je klical »Živio!« Vse je »paff«, sodniki se začudeno pogledajo, občinstvo je tiho, a presenečeno, odvetniki godrnjajo, dr. Tavčar zakliče: »To jih bo še zaprtih!« Je pa to naziranje tudi čudno, saj celo vojaški predpisi zapovedujejo nasproti klicem in žvižgom ob demonstracijah nekako pasivno resistenco.

Demonstracije hudodelstvo, državna vojska.

Dr. Pajnič: »Nek slovenski list je imenoval demonstracije grozen udarec. Jaz jih imenujem hudodelstvo. V malem pomenjajo državno vojsko. Kot državni pravdnik bi pozdravljal tisto izpremembo kazenskega zakonika, ki bi kaznoval kot hudodelstvo že razžaljenje iz narodnih ozirov.

Predlaga končno, naj se vsi strogo kaznujejo.

Zagovorniki.

Po govoru državnega pravdnika ima besedo zagovorništvu. Splošni govor ima dr. Ivan Tavčar, drugi podrobne glede na svoje kliente. Dvorni svetnik Pajk se nasloni na svoj naslonjač, se smehljaje in zelo pozorno sledi zagovorniku. Kakor je bil med razpravo na vsakega zagovornika hud, če se je vmešaval, ker bi se s tem zavlekla razprava, tako je zdaj »svobodoljuben« in pusti, da se »govori«. Zelo pozorno sledita zagovorom višja deželno sodna svetnika Polec in Andolšek, svetnik Hauffen pa strmi v svoje papirje, ima svinčnik v roki in morebiti že beleži, kako bo sodil obtožene »hudodelce«.

Dr. Ivan Tavčar.

(Splošno stališče. — Staut.)

Podam se na splošno stališče. Državni pravdnik se je že podal na političko polje in pel nam je svoj političko pesem, ki v praksi ne eksistira, dasi je teoretično lepa. Govornik povdarja, da vsak trezen človek obžaluje izgrede in tudi on jih obžaluje. Težavno je stališče zagovornikov, najtežavnejše je pa stališče sodnikov. Na razpravo ne gledajo samo stanovančiki našega mesta, marveč tudi nemški prebivalci naše države, ki zahtevajo najhujši preki sod za današnje obtožence. Saj smo doživeli slučaj. Doživeli smo nenavaden slučaj, da je visok državni dostojanstvenik tolažil nemško javnost, češ, kako strogo bodo kaznovali ljubljanske demonstrante. Vsa stvar je politična. Želim, naj bi bila pravica v Ljubljani taka, kakor je ob enakih prilikah v drugih nemških mestih. (Klici: Bravo!)

Ne sme se z današnjimi obtoženci nič hujše postopati, kakor s kmečkimi fanti, ki pobijejo kako šipo v kaki kmečki gostilni.

»Mlad zastopnik državne oblasti.«

Obtožbo zastopa mlad zastopnik državne oblasti. Izrasla je obtožnica iz tiste postave, ki strogo kaznuje demonstrante. In zato pričakuje drakonično, celo smrtno kazen nasledovancem. A načelo, ki je zagovarja, ni nikakor v soglasju z načeli postave. Mogoče, da je slaba postava, a sodniki je ne smejo popravljati. Položaj je res tak, da je silno težko dobiti prave storilce.

Obtožba slonj na domnevah, ne na dokazih.

Obtožbo utemeljujejo zgolj domnevanja. Jaz bi se bil bal iti ob demonstracijah vun. Malo drugače naj bi bil stegnil roko, pa bi bil šel notri. Državni pravdnik bi moral vse dokazati, kakor mora to storiti v vsakem slučaju. A zdaj ni dokazal, marveč le domneve so mu merodajne.

Če kdo postavlja v obtožbo komplot, mora to dokazati. Dokazal pa tega ni. Stroge in krvave sodbe bodo mogoče, a če bodo pravične, se ne dam prepričati.

Gerlovič - Staut.

Dr. Tavčar preide po splošnih opazkah k Stautu. Dokazano je o njem, da je tolkel s palico po vratih kazinske kavarne. Name je napravilo čuden vtis, da je ravno Gerlovič vse videl. Kdor pozna Gerloviča še iz tistih časov, ko je bil policaj na Jesenicah, ve, kako so se ga bali vsi, sodniki in zagovorniki. Res čudno, da edini Gerlovič ovaja celo vrsto demonstrantov in jih naznanja. Gerlovič pravi, da je dobil Stauta pri nekem oknu, ko je mahal s palico. Vedel pa ni, če je bila šipa ubita ali ne. Ljudi tudi ni biloveč v ka-

varni. Štautovo dejanje ni bilo v stanu, da provzroči kako škodo. Kje pa določa kazenski zakon, da je vsak človek v komplotu. Ni komplota, ni dognana zveza, ki je potrebna v smislu kazenskega zakona.

Pravi krivci ne stoje danes pred sodiščem. To je čisto gotovo. Čisto napačno mnenje bi bilo, da naj maščujejo sodniki nemški del prebivalstva. Nas vseh dolžnost je, delovati, da se razburjenje pomiri. Nikjer niso toliko časa tiščali v zaporu demonstrantov, kakor pri nas. Opozarja, da je letos jubilejno vladarjevo leto, ki je dal že obširno amnestijo. Ne bilo bi v duhu postave, v duhu vladarja, če ugonobite današnje obtožence.

Dr. Švigelj.

Windischer - Bajželj.

Glede na Bajžlja kaže, kakor da bi bil kriv. Mogoče je pa le, da je bil pomotoma prijet. Lahko se mu verjame, kar je povedal. Stražnik Telban ni rekel, da je zažvenketalo. Danes se manipulira z vtisi. Po Telbanovem vtisu ne more biti obsoben. Nič se mu ni dokazalo, k večjemu ponesrečen poizkus. Kar se je čutil krivim, to je priznal.

Ernst Windischer je obdolžen, da je zamahnil z roko proti kazini in da je zažvenketala šipa. Gerlovič je potrdil, da mu je ponujal Windischer 100 K, če bo molčal. Težko bi bilo pa to dokazati. Eni prič bi se ne smelo vse verjeti. Osebito pa ne tej prič, o kateri je dokazano, da je očital že Ernestu Sarku neresnico in da je hotel po krivem noter potunkati Josipa Spitzerja. Lahko rečem, da pada Gerlovičeva verodostojnost. Windischerja je dobil Gerlovič, ko je bilo že vse končano. Gerlovič ne vé, ali je bila takrat šipa cela ali ne. Vsa stvar je k večjemu prestopok. Blazno se mu zdi pripisovati vso škodo Bajžlju. Kako bo odgovoren za to, kar se godi drugod. Kar sta storila, sta storila vsak zase. Če je danes 14 obtožencev tu, je to le slučaj. Po mnenju državnega pravdnika bi bilo lahko danes polovico Ljubljane tu. Predlaga oprostilno rzsodbo.

Dr. Pegan.

(Zagovarja Srečka Potnika.)

V svoji odvetniški praksi sem danes doživel v sodni dvorani presenečenje. Prepričan sem bil, da umakne zastopnik državne oblasti obtožbo proti mojemu klientu Srečku Potniku. Cela tožba dokazuje, da se strelja preko cilja. Omejiti se hočem na fakt Potnika. Dokazati sem hotel, kakšen človek je Potnik. Predlagal sem priče, ki bi bile dokazale, da Potnik ni šel na shod in da jecelo prepovedal svojim uslužbencem, da grejo na shod in da se udeležijo demonstracij. Človek take mirne naravi, kakor Potnik, hipoma ne zbesni. Ta dokaz se mi ni dopustil. Upanje imam v sodnike, da ga oprostite.

Kaj je storil Potnik? Gerlovič in gospa Juvan sta danes oba enako pokazala, kako je vrgel in sicer je vrgel tako, kakor se vrže par korakov. »Po babje«, pravijo Ljubljančanje. Op. ur.) Prevestni Gerlovič sploh ni mogel potrditi, da je kaj vrgel. Priča, naglašam, Potniku sovražna, gospa Juvan je povedala, da je hotela videti, če so »klerikalci« v zvezi z Nemci. Nalašč zato se je postavila za »klerikalca« Potnika. Ta priča potrdi, da je nekaj pobral? Kaj je pobral? Pred kazino ni kamnov, kar dokazuje krajevni ogled. In priča je rekla, da kar je pobral, ni bilo niti tako debelo, kakor kak grahek. Ali je hotel s tem kamnom, ki ni dosegel grahove velikosti, bombardirati kazino? Kakor je povedala gospa Juvanova, je vrgel tako, kakor se vrže, da se opozori kdo nase. In res se mu je na to pridružil gospod Potokar, deželni uradnik, kateremu se kot javnemu funkcionarju vsaj toliko lahko veruje, kakor »prevestnemu« Gerloviču.

Dokazano je, da je vrgel Potnik nekaj med demonstrante, ne v kazino. Zakaj tega prej Potnik ni povedal? Vedel ni, da bo našel razbremenilno pričo, ki to potrdi. Lahko pa tudi, da je na to pozabil. Sklicujem se tu s častno besedo na se. Sam sem bil aretiran, a pozabil sem, kar sem izvedel danes, da sem neposredno pred aretacijo govoril z nekim gospodom. Ničesar se mu ne more očitati, ker ni vedel za razbremenilno pričo. Vpošteva naj se Gerlovičeva izpoved. Boljše bi bilo, da bi se bilo odzvalo sodišče na predlog glede na Gerlovičeve predkazni. Gerlovič je aretiral Himmelreicha, govoril je potem razbremenilno, a aretiral ga je pa le.

Priča Potokar je prišel s Potnikom skupaj, ko je bilo že vse pobito. Tudi Gerlovič je potrdil to: »Ja, tist je pa res, takrat je bilo že vse razbito,« je rekel. Če bi bil Potnik kaj zadel, bi bil zadel šipo, ki je bila že ubita. Tudi nobene nevarnosti za človeško življenje ni bilo več. Priča Potokar je tudi potrdil, da Gerlovič ni imel popolne sigurnosti. Poizkušaj je, če Potnik obstane ali je pa morebiti čakal, da mu reče Potnik: »Jaz ti bom dal 50 ali 100 K,

kakor Windischer. Dobro sem razumel državnega pravdnika, ko je vprašal če je vpil živio, ko so pokale šipe. »Sploh so vsi vpili živio,« se je glasil odgovor. No, zaradi samega živio pač ne bo nobenega spravil v zapor. Državnemu pravdniku ni 10 do 20 let zadosti. Veje tista ledena sapa iz njegovih ust. Zakaj niso spravili današnjih obtožencev pred porotnike, je drugo vprašanje.

Slabega zgleda ni nikomur dajal. Niti po § 85 niti po § 68 se ne more kaznovati.

Strogosti ne bo kazalo izvajati. Maščevanje postane lahko žoga, ki se vrže v steno in potem odleti.

Predlagam oprostilno rzsodbo. Če bi se pa sodišče temu ne pridružilo, opozarja na olajševalne okolnosti: veliko razburjenje, pritisk od zunaj velikansk. Vsak človek je produkt socialnih razmer. Podvržen je epilepsiji. Skrbeti mora za ženo in za tri otročiče.

Peganov govor je napravil velik vtis. Pritrjevali so mu gospodje kolegi, osebito g. dr. Ivan Tavčar, ki je govornika večkrat prekinil z glasnimi »Dobro«-klici in »Potnik mora biti oproščen, je nedolžen!«

Dr. Vodusek.

(Zagovarja Štefana Kamenška.)

Zahteva za svojega klienta oprostilno rzsodbo. Gerloviču ne moremo pripisovati popolne verjetnosti. Obtoženec je vrgel pečatni vosek po cesti. Gerlovič ni imel nujnejšega posla, kakor da ga je aretiral. To dejanje je nekaznivo. Pred realko je prišel Kamenšek post festum. Zadet bi ne mogel nič, saj je cesta 30 korakov široka. Bilo bi le poizkusno dejanje. Zato dejanje ni kaznivo. Drugo dejanje je pobitje šip na južnem kolodvoru. Pil je dotični dan izredno veliko. Veliko težavo je imel Jančigaj, da ga je spravil od Seidla vun. In pred kolodvorom. Kamenšek je hotel iti k Schreyu pit. To pojasni vse. Tudi je bil pijan. Obtoženec je bil vedno sam. Kamenšek je bil tako pijan, da so ga komaj nosile noge. Za tepca bi ga morali smatrati, če bi se izpostavljal policiji.

Dr. M. Hribar.

(Zagovarja Andreja Korena in Stanislava Rekarja.)

Iz 100 in 1000 demonstrantov jih izbere drž. pravdnik, ki jih hoče fizilirati. Ne more se šteti Korenu v zlo, da se je udeležil protestnega shoda. Stražnik ni videl, da bi bil vrgel kamen. Tema je bila. Rekarja so aretirali v Trdinovih ulicah. Ne trdi se, da je vrgel kamen. Rekar mora biti oproščen.

Dr. Leskovar.

(Zagovarja Franca Parkeljna in Jakoba Turzana.)

Parkelj je videl, kako so pobirali kamnenje, pobral ga je tudi on. Izključeno je, da bi iz Emonske ceste zadel realko. Naj se vrši ogled, če se z Emonske ceste lahko zadene realka.

Tudi Jakob Turzan se ni udeležil demonstracijskega shoda. V Zvezdi je bil iz radovednosti. Kako si je zapomnil stražnik v gruči Turzana? Čudno, da se je spomnil, da ga je videl pred »Tonhallo«. Izključeno je, da bi bil izvršil Turzan dejanje, ki bi bilo nevarno ljudem.

Dr. Kapus.

(Zagovarja Ignacija Mravlje in Alojzija Cvelbarja.)

Naglašam, da je izid razprave malenkosten. Čudi se, da vzdržuje drž. pravdnik obtožbo. Mravlja je bil zasačen, ko je vrgel kamen, a Perschetove svetilke so bile pobite s palico. Če bi bil tudi vrgel kamen, bi ne bil ničesar zadel. Cvelbar je odkrito priznal, da je ubil s kamnom šipo. Napisna deska pri Cantoniju je pa bila že odstranjena. Zakrivil je le, da je ubil šipo, to je pa prestopok in ne hudodelstvo.

Dr. Tominšek.

(Zagovarja Milana Mlakarja, Antona Hojnika in Ivana Kimovca.)

Vsi trije niso krivi komplota, Mlakar je pobral nekaj kamnov, ker so to tudi drugi delali. Grošelj je tudi potrdil, da takrat ni bilo nobenega napada na Mahrovo hišo. Aretiran je bil, ko je bilo že vse mirno. Glede na napoved napačnega imena ni pripisovati take važnosti. Stražniku Slanovcu je povedal pravo ime. Hojnik in Kimovec sta se zakrivila nekaj malih prestopkov. Izključeno je, da bi bila demonstrirala 18. in 19. septembra. Pri nemški gimnaziji ni bilo nobene nevarnosti za ljudi. Glede na Kimovca je dognano, da je menda dvakrat udaril po Somnitzovi uri. Ta ura je bila že prej razbita. Tista ura visi še danes zunaj in vrši krasno svojo nalogo.

Glede na Hojnika predlaga iz previdnosti, naj se zasliši dekla Sunko v Šiški, ki bo povedala, da je bil 18. cel večer pri njej v Šiški. O Kimovcu pa naj se po policiji dožene, da ni domačin in ne pozna razmer.

»Masa je odgovorna.« — Državni pravdnik ima besedo!

Dr. Pajnič smatra, da sta predloga dr. Leskovarja in dr. Tominška odveč. Pripravljen je bil na to, kar so naglašali zagovorniki. Masa je odgovorna za vse, ker je gonila vse ista ideja: Maščevanje nad ljubljanskimi Nemci za Ptuj.

Zakaj je Gerlovič nezanesljiv.

Vprašam: zakaj je Gerlovič nezanesljiv. Saj nima od svoje izpovedi pričakovati ničesar. Vsa slovenska javnost simpatuje z obtoženci. Kamenšek napravlja nanj vtis, da je bila njegova pijanost le komedija.

Dr. Vodusek

se čudi trditvi državnega pravdnika. Predlagal sem priče, ki bodo dokazale, koliko je Kamenšek spil, zdaj ima pa dovoli drzno čelo, da trdi, da je vprizoril Kamenšek komedijo.

Dr. Švigelj

se upira končno, da bi bili obtoženci obsobeni v povrnitev škode.

Zagovori se končajo. Dvorni svetnik Pajk naznanja, da se razprava nadaljuje jutri ob 11. dopoldne.

Obsodba.

Obsodba se je proglasila mesto ob 11. ure dopoldne šele ob 12. uri 17 minut popoldne. Porotna dvorana in galerija sta polni radovednega občinstva. Odvetniki godrnjajo, ker morajo toliko časa čakati. Eden reče: Še ob dvanajstj uri ne dajo Slovencem pravice. Dvorni svetnik Pajk naznanja, da se zavrnejo še stavljeni predlogi zagovornikov. Nato proglasi rzsodbo, po kateri se obsodi

Ernst Windischer v smislu § 85 a b kaz. zak. v šest mesecev težke ječe, poostreno mesečno z enim postom in trdim ležiščem;

Feliks Potnik v smislu § 85 a b k. z. v štiri mesece težke ječe, poostrene z enim postom in z enim trdim ležiščem mesečno;

Frančišek Staut po § 85 a b k. z. v pet mesecev težke ječe poostrene z enim postom in enim trdim ležiščem mesečno;

Štefan Kamenšek v šest mesecev težke ječe, poostrene mesečno z enim postom in z enim trdim ležiščem;

Andrej Koren po § 85 v tri mesečno težko ječo poostreno z enim postom in z enim trdim ležiščem mesečno;

Jošt Bajželj po § 85 a v 2 meseca težke ječe poostrene z enim postom in z enim trdim ležiščem mesečno;

Frančišek Parkelj po § 85 a b v tri mesece težke ječe poostrene z enim postom in z enim trdim ležiščem mesečno;

Jakob Turzan po § 85 a b v 4 mesece težke ječe poostrene z enim postom in z enim trdim ležiščem mesečno;

Milan Makar po § 85 a b k. z. v tri mesečno težko ječo poostreno z enim postom in z enim trdim ležiščem mesečno;

Ignac Mravlje po § 468 in 431 k. z. v šest tednov ječe poostreno z enim postom in s trdim ležiščem vsakih 14 dni;

Stanislav Rekar po § 85, 468 in 431 k. z. v pet mesecev težke ječe poostrene z enim postom in enim trdim ležiščem vsakih 14 dni;

Alojzij Cvelbar zaradi prestopka po § 468 k. z. v tri dni zopora.

Anton Hojnik po § 468 in 320 k. z. v 14 dni zopora;

Ivan Kimovec po § 468 in 431 v šest dni zopora.

Obsodijo se tudi v povrnitev po njih povzročene škode, ostali udeleženci se zavrnejo na civilno pravdo pot.

Razlogi.

Dne 18. septembra, ko so se vračali ljudje od tistega shoda, so ljudje razbijali in pobili veliko šip. Vedeli so, za kaj se gre. Skupno so vsi ravnali. To dokazujejo klici, da ta ni pravi. Po tem so se vsi ravnali. Tako je bilo pri »Avstro - ogrski banki«. Demonstranti so bili združeni in so skupaj ravnali. Vse izgrednike je smatrati za sostonilce.

Glede na Windischerja je dognano po pričah, da je res 18. septembra zamahnil. Ni dvoma, da se je udeležil metanja kamnov. To dokazuje tudi Jančigajevo pričevanje, ki je rekel Windischerju: Odstranite se in ga svaril, ker ga je poznal, da je vroče krvi. Kriv je tudi prestopka, ker je rekel Gerloviču, bodite tiho, dobite sto kron. Obtežljivo je, da se družita dva prestopka in je hudodelstvo dvakratno kvalificirano. Olajšujoče je razburjenje.

Pri Potniku po Gerlovičevi izpovedi ni dvoma, da je on zamahnil in vrgel kamen v kazino. Sicer je izpovedala priča Juvan, da je pobral le pesek in ga vrgel z namenom, da opozori nase nekega prijatelja. Mogoče je to subjektivno mnenje priče. Ravno priča Potokar ni videl, da bi bil Potnik katerega poklical. Klic občinstva: Za Gerlovičem je bila tudi tema. Tam pri kostanju je bila tema in ni bilo mogoče videti, kaj da je pobral. Obteževalno je, da se v dveh slučajih družji hudodelstvo, olajšujoče je pa razburjenje. Glede